MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra sociální pedagogiky

Cizinec jako zdroj poznání aneb dobrovolná migrace do České republiky

Diplomová práce

Brno 2011

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Gulová, Ph.D.
Autor práce: Bc. Olga Cemperová

Bibliografický záznam

CEMPEROVÁ, Olga. *Cizinec jako zdroj poznání aneb dobrovolná migrace do České republiky*: *diplomová práce.* Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2011. 62 s., Vedoucí diplomové práce Ph.D. Lenka Gulová.

Anotace

Smyslem předkládané diplomové práce s názvem Cizinec jako zdroj poznání aneb dobrovolná migrace do ČR je charakterizovat proces mezinárodní migrace. Zjistit motivy cizinců k příjezdu do ČR a názor cizinců na českou kulturu. Dále pak odhalit způsob vyrovnávání se cizinců s kulturními odlišnostmi.

Práce je rozdělena na část teoretickou a výzkumnou. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy týkající se kultur, migrace a procesu integrace. Základem druhé části práce je kvalitativní výzkum. Pomocí metody individuálního strukturovaného interview s otevřeným typem otázek byla získána a následně analyzována potřebná data prostřednictvím otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Výsledky výzkumu jsou shrnuty v závěru.

Klíčová slova

Kultura, národ, společnost, migrace, integrace, národní charakter

Annotation

The purpose of this graduation thesis, named: “The Foreigner As A Source Of Understanding – Voluntary Migration To The Czech Republic“ is a characterisation of the process of international migration. To find out the motives of foreigners for coming to the Czech Rupublic and the opinion of foreigners on Czech culture. Furthermore, to find out how foreigners deal with cultural dissimilarities.

This theses is separated into two parts. In the first section we discuss the theory and in the second we analyse the research. The theory section defines the basic concepts related to culture, migration and process of integration. The second section of this thesis is the analaysis of qualitative research. Information was gathered, through the method of individually structured interviews with open type questions, and needed data consequently analysed through open, axial and selected coding. The conclusions of this research work are summarised at the close of this thesis.

Keywords

Culture, Nation, Society, Migration, Intergation, National character

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Brně dne 20. dubna 2011

_____

Olga Cemperová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Lence Gulové, Ph.D. za její ochotu, odborné vedení a podnětné připomínky k mé diplomové práci. Dále děkuji Centru multikulturního vzdělávání v Jihlavě, které mi poskytlo zázemí k uskutečnění některých interview. Především vedoucí sociální práce a metodičce Mgr. Janě Horské, Ph. D. za její cenné informace a odborné rady. Rovněž děkuji všem respondentům, jejichž spolupráce podpořila vypovídací hodnotu výstupu z výzkumu této diplomové práce.

Obsah

Úvod **7**

I. TEORETICKÁ ČÁST **9**

1. Kultura **9**

1.1 Kultura v pojetí multikulturalismu 11

1.2 Normy jako součást kultury 12

2. Migrace a proces začleňování **14**

2.1 Migrace 14

2.2 Migrace v kontextu ČR podle údajů MV ČR 16

2.3 Proces začleňování 17

2.4 Proces začleňování v kontextu ČR podle údajů MV ČR 18

2.4.1 Studijní a ekonomická aktivita cizinců na území ČR 21

3. Pozadí migrace a integrace příslušníků jednotlivých národností **22**

3.1 Afghánská národnost 23

3.2 Vietnamská národnost 25

3.3 Běloruská národnost 27

3.4 Mongolská národnost 28

3.5 Arménská národnost 29

3.6 Americká národnost 31

3.7 Německá národnost 32

3.8 Slovenská národnost 34

3.9 Italská národnost 35

II. VÝZKUMNÁ ČÁST **37**

4. Kvalitativní výzkum **37**

4.1 Cíl a záměr výzkumné části 38

4.2 Výzkumná metoda 38

4.2.1 Interview 38

4.2.1.1 Popis prostředí pro interview 39

4.2.1.2 Popis sociální stránky interview 39

4.3 Průběh výzkumu 41

4.3.1 Otevřené kódování interview 42

4.3.1.1 Dobrovolná migrace aneb do ČR za studiem a za prací 43

4.3.1.2 Problémy se zvládáním českého jazyka aneb překonávání bariér 44
4.3.1.3 Odhalené ženy v sukních aneb jiná kultura, jiný mrav 45
4.3.1.4 Považují nás za „cikány“ aneb tolerantnost Čechů 47
4.3.1.5 Zdáme se uzavření, ale dokážeme být velmi vstřícní....50
4.3.1.6 Češi málo drží pohromadě 52
4.3.2 Axiální kódování interview 53
4.3.3 Selektivní kódování.... 56
4.3.3.1 Příběh....57
4.3.3.2 Kostra příběhu 60
Závěr.... 61
Resumé 63
Seznam literatury 64
Seznam pramenů dostupných z internetu.... 66
Přílohy - přepisy interview 68

Úvod

Integrace České republiky do evropského společenství s sebou přináší řadu možností k rozšíření obzorů. Oproti situaci před rokem 1989 můžeme cestovat mezi různými prostory určenými státními hranicemi až do omrzení. V poměru k získaným zkušenostem jsou prostředky a vynaložené úsilí na cestování minimální. Sama mám sen poznávat svět a čím dál více si uvědomuji, jak je pro nás důležité, že lidé z různých koutů světa zavítají k nám. Stále je spousta lidí, kteří si nemohou dovolit sbalit pár věcí do batohu a cestováním poznávat. Co jim pak zbývá? Spoléhat se na obrazy z médií typu deníku či televizních zpráv, které jsou často subjektivní a negativně laděné? Nebo si mohou zajít na vystoupení populárního ruského souboru, na pochoutky do čínské restaurace, nakoupit do blízkého obchůdku s italskou módou, přečíst knihu svého oblíbeného zahraničního autora nebo se třeba zúčastnit kurzu orientálních břišních tanců. Pro mě jsou to všechno úžasné zážitky a jsem za ně vděčná. Ptám se pak sama sebe, čím bych mohla já obohatit jiný národ? Co je vlastně pro Čechy typické a možná si to ani sami neuvědomují? Nejlepším způsobem, jak to zjistit, se mi zdálo získat pohled někoho zvenčí. Někoho, kdo se do této země nenarodil a má zažité jiné vzorce chování i myšlení. Jací Češi vlastně jsou, se projevuje i v procesu začleňování cizince do naší společnosti. Odráží se v něm národnostní a etnické klima české společnosti; zda jsme otevření k přijetí jiných kultur, a jaký je obecně náš vztah k národnostním menšinám. K těmto problematikám se v rámci předkládané diplomové práce vyjádřili zástupci 9 národů. Sami prezentovali své motivy k příjezdu do ČR, popsali první prožité měsíce na našem území, interakci s Čechy, co o nás ví, a jak nás vnímají v současnosti. V podstatě tak Čechům nastavili zrcadlo poznání.

Diplomovou práci jsem rozdělila na dvě části: teoretickou a výzkumnou. První, teoretickou část bych shrnula pod citát Nicky Hayesové:

„Kdo jsme a za koho se považujeme, souvisí s kulturou, ve které jsme vyrostli, …“

(Hayesová, 1998, s. 27)

V teoretické části tedy stručně vymezuji základní pojmy týkající se kultur, migrace a procesu integrace, které umožňují vhled do následné problematiky. Dále v

této části práce nastiňuji motivy k migraci příslušníků jednotlivých národností a pozadí procesu jejich integrace do českého prostředí.

Pro druhou část diplomové práce jsem si zvolila kvalitativně orientovaný výzkum. Pomocí metody individuálního strukturovaného interview s otevřeným typem otázek jsem získala cenná data, která jsem následně analyzovala prostřednictvím otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Identifikovala jsem různé kategorie a jejich vzájemné vztahy, jejichž interpretování mi umožnilo hlubší proniknutí do motivů konkrétních cizinců k příjezdu do České republiky. Dále jsem zjistila, jaké zkušenosti s Čechy nasbírali cizinci během prvních měsíců pobytu na našem území a jak se cizinci v Čechách vyrovnávají s kulturními odlišnostmi. Získala jsem také subjektivní názor cizinců na českou kulturu.

Během realizování individuálního strukturovaného interview nastaly potíže s jazykovou bariérou. V některých případech se mi je nepodařilo zcela překonat a od interview jsem musela odstoupit nebo získaná data vyřadit z dalšího zpracování.

V závěru diplomové práce shrnuji nejdůležitější výsledky uskutečněného výzkumu a jejich souvislost s teoretickou částí práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Kultura

Definic pojmu kultura je celá řada a v podstatě žádná univerzální neexistuje. K objasnění tohoto pojmu jsem si vybrala pojetí Průchy. V širších souvislostech se jedná o všechno, co vytvořil člověk. To jsou na jedné straně produkty materiální (oděv, obydlí aj.) a na druhé straně duchovní výtvory (např. zvyky, filozofie, právo). V užším pojetí je kultura chápána spíš ve vztahu k projevům chování člověka tj. zvyklostmi lidí určitého společenství.

I v rámci jedné republiky, jednoho národa, se lidé liší svými zkušenostmi, svou osobní historií a spadají tak do různých skupin, tedy v podstatě **subkultur**. O těchto dílčích kulturách se zmiňuje Jandourek (2008). Mohou vzniknout například v určité věkové skupině a navenek bývají spojeny s odíváním a změněným životním stylem. Dále se mohou lišit i svým sociálním postavením, povoláním nebo i regionem (kultura předměstí, vesnic apod.).

„Kdo jsme a za koho se považujeme, souvisí s kulturou, ve které jsme vyrostli, a se sociálním prostředím, v němž se nacházíme. Pouhé zamyšlení nad tím, kolik sekt a náboženských hnutí se objevuje v západní společnosti, odhalí, jak mocnou hnací silou je potřeba někam náležet a identifikovat se se sociálním prostředím.“ (Hayesová, 1998, s. 27)

Janata uvádí, že je kultura každému vštěpována již od dětství a upevňuje se v dospělosti. Jedinec vyrůstající v jedné kultuře bude neuvědoměle vychovávat své potomky stejným způsobem, jakým byl vychováván on sám.

Tyto kultury nejsou, podle Jandourka (2008), něčím předem daným.

Kultura se tedy pěstuje a vyvíjí. Jedná se o souhrn:

1. životních forem

2. hodnotových představ

3. životních podmínek

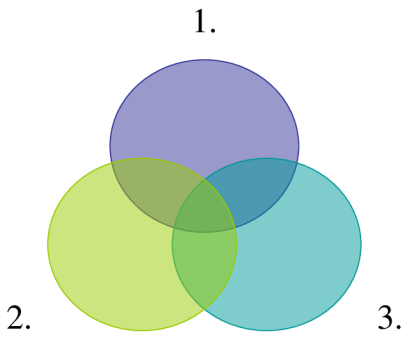

Tím nejdůležitějším jsou pro definování kultury **hodnotové představy**. Na nich stojí a je jimi prostoupena každá kultura. Podle Šiškové jsou nám hodnoty předávány během socializačního procesu od dětství. Jedná se o názory členů naší rodiny (společnosti, ve které se pohybujeme), které považujeme za žádoucí a správné. Vytváří tak v podstatě kritéria pro náš život. Hayesová uvádí, že jsou to poměrně stálé osobní předpoklady a standardy, skrze něž vnímáme chování lidí kolem nás i to naše.

V souvislosti s hodnotami Hayesová mluví o **postojích**. Hodnoty jsou důležitým kritériem k jejich rozpoznávání a nacházejí se u samého jádra postojů. A co to vlastně postoje jsou? Týkají se názorů a myšlenek, pocitů a dispozic k chování či jednání a to vždy vůči předmětu postoje. Smith, Bruner a White (1964, In Heysová, 1998) uvádí, že pomocí nich hodnotíme a usměrňujeme naše reakce ve vztahu k okolí a posilujeme sociální vztahy. Dále pak pomocí postojů propojujeme naše nevědomé motivy nebo vnitřní stavy s událostmi v našem okolí. Postoje se dají jen velmi těžko změnit. Pomáhá tomu, pokud ke změně dochází pomalu nebo se změna netýká hlavního postoje. Daný jedinec, u kterého usilujeme o změnu postoje, by neměl prožívat rušivé vnitřní úzkosti.

Hayesová dále uvádí, že pokud má jedinec předem zformulované postoje k určitému objektu a to bez ohledu na jeho individualitu, jedná se o **předsudek**.

Předsudek je jakási pozitivní či negativní předpojatost, která vyplývá z hodnotových vzorců chování, tradic, zkušeností, informací (resp. dezinformací) a ze sociálního vnímání. Směřuje nás k nepodloženým závěrům. K problematice předsudků se

vyjadřuje Dudková. Podle ní jsou tyto závěry považovány za pravdivé a to z toho důvodu, že často bývají sdíleny velkým okruhem lidí.

1.1 Kultura v pojetí multikulturalismu

Jak už naznačuje předpona „multi" bude se jednat o celou řadu různých kultur. Podle Sartoriho chápe multikulturalismus tento pojem jako kulturní tradici v obvyklém slova smyslu, dále pak jako identitu jazykovou, náboženskou, etnickou nebo sexuální.

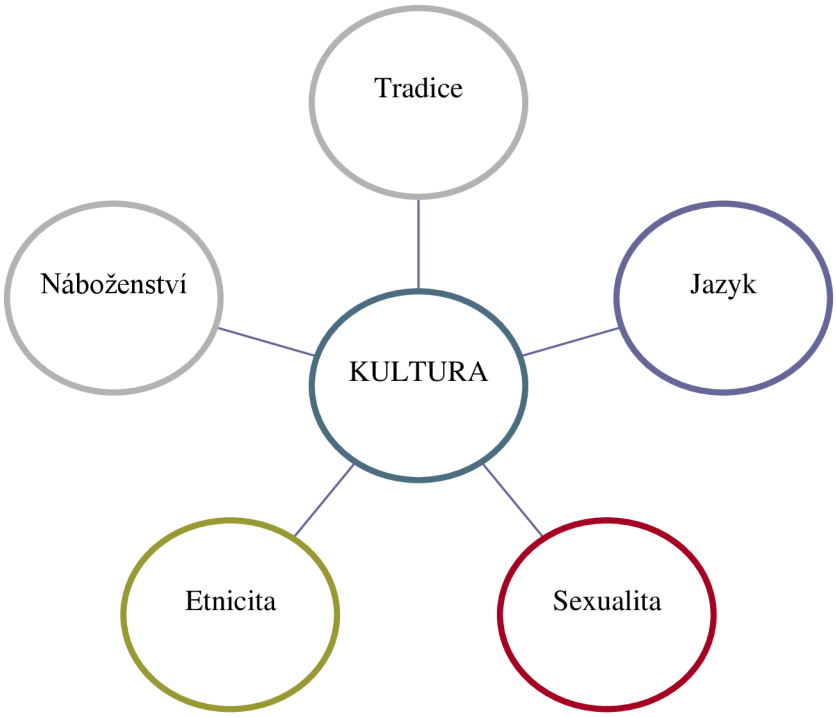

Náboženská identita není chápána Jandourkem (2008) pouze jako souhrn přesvědčení, postojů a symbolů, ale především klade důraz na praxi, tedy jednání spojené s vírou. Vše dohromady je podle něj založené na ideji posvátného a sjednocuje příslušníky náboženské komunity.

Etnická identita - členové etnické skupiny jsou podle Jandourka (2008) společného původu a považují se za potomky stejných předků. Průcha uvádí, že se jedná o

uvědomování si sounáležitosti s danou skupinou ve spojitosti se sdílenými znaky etnicity[1] nebo rodového původu. Zahrnuje názory na etnický prostor, historické osudy, postavení, úlohy a povahu daného etnika[2] a jeho status mezi ostatními etniky.

Jazyková identita může určovat příslušnost k určitému národu, jak uvádí Sartori. Jandourek (2001) se domnívá, že je jazyk jakýmsi systémem znaků využívaným lidmi ke komunikaci, díky kterému si mohou sdělovat i abstraktní myšlenky.

Tradice můžeme chápat jako „souhrn společenských, kulturních a jiných ustálených zvyků, obyčejů, pravidel apod. zachovávaných pokoleními, názorů a myšlenek přenášených cestou učení z generace na generaci.“ (Universum, 2006, s. 462, heslo tradice) V Malé československé encyklopedii je uvedeno, že je pro ni typické uznávání už pro fakt existence v minulosti.

Sexuální identita se skládá ze tří oddělených součástí – sexuální orientace, stylu chování a rodové identity, jak uvádí Zetíková.

Lidé v různých částech světa, mající kolem sebe různé prostředí, reagují na své okolí různým způsobem. Není se tedy čemu divit, že vzniká kulturní různost neboli diverzita. Ta se dále odráží do výše zmiňovaných tradic a identit. Lidé si pak v určité kultuře, podle Jandourka (2008), osvojí její hodnoty a normy do takové míry, kdy je považují za něco zcela přirozeného a daného. Dostanou-li se pak do jiné společnosti, mají tendence hodnotit ji měřítky vlastní kultury. Tento jev se nazývá **etnocentrismus** - hodnoty a normy vlastní kultury jsou vnímány jako jediné správné.

1.2 Normy jako součást kultury

Člověk je součástí společnosti a ve velké míře je na ní odkázán. Aby lidské chování nebylo pro sociální partnery nevypočitatelné, vznikají ve všech lidských společnostech

[1] „Etnicita je souhrn kulturních, rasových, jazykových a teritoriálních faktorů, historických osudů a představ o společném původu, **formující** etnické vědomí člověka, jeho **etnickou identitu**.“ (Průcha, 2006, s. 29)
[2] „Etnikum je skupina lidí, kteří mají společný původ, obvykle společný jazyk a sdílejí společnou kulturu. Souhrnně lze říci, že **každé etnikum se vyznačuje svou vlastní etnicitou**.“ (Průcha, 2006, s. 29)

sociokulturně stanovená, tradicí stabilizovaná pravidla chování a normy. Pokud je jedinec nerespektuje, hrozí mu sociální sankce, jak uvádí Janata.

Normy jsou vnímány rozdílně podle oblastí, kterých se týkají. Obecně se jedná o pravidlo určující, co je povoleno a co nikoliv. Z hlediska sociologie jsou normy podle Jandourka (2008) pravidla, dohody a zvyky. Co se týče pravidel, jejich dodržení si společnost může vynutit nějakou sankcí. Zpravidla mívají písemnou formu. Dohody jsou převážně nepsané formy a vypovídají o tom, co daná společnost považuje za správné. Zvyky jsou podle Jandourka (2008) podobné dohodám, závisí na místě, kultuře, době a náboženství. Rozdíl mezi dohodou a zvykem spatřuje v tom, že porušení dohody může vzbudit nelibost od členů společnosti, kdežto u porušení zvyku tomu tak být nemusí.

Zvyky jsou v rámci kultur poměrně významným a často zmiňovaným pojmem, zaslouží si tedy bližší určení. Jedná se o „automaticky a opakovaně prováděný úkon nebo celý komplex úkonů. Většinou se váže k běžným, každodenním aktivitám, které usnadňuje, urychluje, hovoří se o návykovém chování. *Někdy bývá ritualizováno a pozbývá původního účelu, pouze zaplňuje čas nebo napomáhá k soustředění, uklidnění.*“ (Universum, 2006, s. 603, heslo zvyk)

2. Migrace a proces začleňování

2.1 Migrace

Podle Dudkové se jedná o geografický pohyb jedinců nebo skupin. Rozlišují se především dva typy migrací - mezinárodní a vnitřní. V této diplomové práci se zabývám mezinárodní migrací, jež znamená pohyb mezi prostory určenými státními hranicemi a má buď podobu emigrace[3], nebo imigrace. Migraci dále dělíme na dobrovolnou a vynucenou. Při výzkumu jsem se setkala pouze s migrací dobrovolnou, kdy lidé opouštěli svou vlast kvůli zaměstnání, sjednocení rodiny či studia.

Dudková dále uvádí, že se častěji stěhují vzdělanější lidé, úředníci a vojáci. Poměr mužů a žen je přibližně stejný. Nejčastěji migrují mladí dospělí lidé v rozmezí věku 18 až 30 let společně s dětmi. Při emigraci jedinec nebo skupina opouští svůj národ a stává se cizincem (migrantem) v jiné zemi.

Národ Dudková chápe jako specifický sociální útvar. Historicky podmíněné společenství, které určuje vědomí sounáležitosti dané společnou minulostí, většinou také územím a jazykem. Dále je zde patrná vůle po zachování tohoto společenství pro příští generace. Příslušnost k určitému národu je pak chápána jako ***národnost***. Otázkou je, kam zařadit jedince s odlišnou národností po vstupu do ČR. Může se automaticky stát součástí národností menšiny?

Pojem **národnostní menšina** lze definovat jako „skupina obyvatelstva, která jako celek nepřijímá za svou národní identitu státu, v němž žije.“ (Lord, In Gabal, 1999, s. 25) Tento pojem je také uveden ve sbírce zákonů České republiky z roku 2001 (zákon č. 273/2001 Sb., § 2) a Průcha ho zpracoval takto: „Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početnou menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní

[3] **Emigrace** je „označení pro dlouhodobější dobrovolné i nedobrovolné opuštění domovského území z ekon. nebo polit. důvodů. Z hlediska země, do které emigranti přicházejí, jde o **imigraci**.“ (Jandourek, 2001, s. 72, heslo emigrace)

menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury. Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.“ (Průcha, 2006, s. 40)

Národnostní menšinou tedy není jakákoli skupina jiné národnosti pobývající na našem území, ale podle tohoto zákona se musí jednat o občany ČR – tedy jedince, kteří získali naše státní občanství. Další problém zmiňuje Průcha. Skupiny občanů ČR s jinou národností než českou, nemusí být uznáni jako národnostní menšina, neboť se takzvaně „historicky nevytvořily.“ To znamená, že tu nejsou dostatečně dlouhou dobu. Další podmínkou je početnost skupiny.

Podle Žemličkové byl statut národnostní menšiny do současné doby uznán dvanácti menšinám: ***bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské a ukrajinské***. Těmto menšinám pak legislativa ČR zajišťuje specifická práva.

Většina respondentů, se kterými jsem se v rámci výzkumu setkala, do národnostních menšin nespadala, proto jsem se raději uchýlila k pojmu menšina v souvislosti s kulturou. Nejčastěji užívanou definicí termínu „menšina“ bývá podle Dudkové ta od Francesca Capotortiho, ve které uvádí, že se jedná o početně menší a nedominantní skupinu občanů příslušného státu vlastnící etnické, náboženské nebo lingvistické znaky, jež ji odlišují od majoritní společnosti. Co se týká počtu jedinců této skupiny nebo jejich státní příslušnosti, tyto faktory podle některých autorů nejsou považovány za významné.

V souvislosti s migrací jsem již dříve zmiňovala pojem cizinec. **Cizinec,** neboli přistěhovalec, představuje podle Sartoriho jakýsi návdavek odlišností, který člení do čtyř skupin – jazykové, zvyklostní, etnické nebo náboženského vyznání. První dvě odlišnosti považuje za překonatelné, ty druhé dvě podle něj představují zásadní problém.

„Cizinec může přinejlepším chtít a býti schopen sdílet se skupinou, do které vstupuje, její přítomnost a budoucnost; nikdy však její minulost.

Hrobů a vzpomínek se nelze zmocnit, nelze je přestěhovat.“

Alfred Schutz (In Disman, 2002, s. 326)

2.2 Migrace v kontextu ČR podle údajů MV ČR

Podle údajů Ministerstva vnitra České republiky do migrace v roce 2009 ve velké míře zasáhla hospodářská krize, především do migrace cizinců z třetích zemí. Ve spojitosti s krizí docházelo k propouštění cizinců a ke dni 31. 12. 2009 jich bylo s povolením k pobytu v Čechách evidováno méně než k 31. 12. 2008. Na rozdíl od nelegální migrace, kde byl naopak zaznamenán v rozmezí stejného období růst, který se pravděpodobně vztahuje k „Projektu dobrovolných návratů nelegálně pobývajících cizinců“. Ministerstvo vnitra České republiky přesto hodnotí migračně – bezpečnostní situaci v zemi jako stabilní.

V souvislosti s hospodářskou krizí se mnozí cizinci ocitli bez pracovního uplatnění. Ministerstvo vnitra proto v roce 2009 uskutečnilo dva projekty cílené na dobrovolné návraty státních příslušníků třetích zemí. Jednalo se o opatření k efektivní reakci na situaci cizinců. Projektu využili především státní příslušníci Mongolska a Vietnamu.

Na monitoringu migrace se v České republice podílí významnou měrou mezinárodní orgán Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci. Ten poskytuje podklady pro řízení české migrační politiky i přijímání politických rozhodnutí v této oblasti. V roce 2009 například vypracoval analýzu bezpečnostních rizik týkajících se hospodářské krize a propouštění zahraničních pracovníků.

2.3 Proces začleňování

Přestože někdy jen okrajově, ve většině případů, při procesu začleňování cizince do české společnosti, vyvstane problém odlišnosti našich kultur. Netýká se pouze jazyka, náboženského přesvědčení, národních tradic, umění apod., ale například i odlišností ve společenských zvycích.

Při procesu integrace dochází k vzájemné interakci, kdy se obě strany něčeho vzdávají, aby zároveň něco získaly, jak uvádí Dudková. Podle Dismana se jedinec nejprve snaží v nové společnosti zachovat své původní vzorce myšlení a jednání, jenže ty jsou zde neplatné. Aby se cizinec stal součástí nového prostředí, musí pochopit, přijmout a naučit se používat nové kulturní vzorce. Jedná se samozřejmě o složitý a dlouhodobý proces. Jak uvádí Buryánek, záleží na konkrétní společnosti (různých vládních i nevládních komunitních a multikulturních programech), co v rámci této problematiky podnikne za kroky. Sartori se dále domnívá, že způsob integrace závisí především na tom, kdo je integrován. Není možné využívat pouze jeden model integrace na různé typy imigrantů.

Při integraci by se především mělo jednat o společnost kulturně pluralitní a otevřenou. Sartori tvrdí, že předpokladem pluralitní společnosti je její *tolerantnost*, avšak s prosazováním vlastních hodnot. Rozmanitost a nesouhlasné názory, podle zásad pluralismu, obohacují jedince i jeho politickou obec, *představují hodnotu.*

Jedním z faktorů, který brání úspěšné integraci cizinců, jsou výše zmiňované předsudky. Podle Heysové představují společenské předsudky určitou formu agrese, která *je systematicky zaměřená vůči členům některých etnických či kulturních skupin*. Představují tedy bariéry v porozumění mezi kulturami.

Allport (1945, In Hayesová, 1998) identifikoval ***pět stádií vývoje etnických předsudků***:

1. ***Očerňování*** – představuje nepřátelské řeči, pomluvy, rasistickou propagandu aj.

2. ***Izolace*** – jedná se o oddělení minoritní etnické skupiny společnosti od té majoritní
3. ***Diskriminace*** – odpírání etnickým menšinám občanských práv, zaměstnání a přístupu k určitým formám bydlení
4. ***Tělesné napadení*** – násilí vůči osobám jiného etnického původu a jejich majetku
5. ***Vyhlazování*** – bezohledné násilí vůči celým etnickým skupinám

Co se týče změny předsudků, existují způsoby, které je mohou tlumit, ale podle názoru odborníků se zcela odstranit nedají. Hayesová uvádí nejdůležitější podmínky k redukci předsudků:

a. rovnoprávné postavení zástupců různých kultur
b. možnost osobního kontaktu mezi členy těchto skupin
c. kontakt s nestereotypními jedinci
d. příležitost ke spolupráci jedinců nebo skupin odlišných kultur
e. společenská podpora kontaktu mezi různými kulturami

Aby se zmírnily předsudky, měli by členové různých kultur zastávat podobné společenské role. Měli by mít možnost vzájemně se lépe poznat. Pokud daný jedinec pozná osobnosti členů jiných skupin, zpravidla to vede k jejich větší akceptaci. Důležité je rovněž, aby se předpojatý jedinec setkal se zástupcem jiné kultury, který vybočuje ze stereotypu vázaného na tu konkrétní kulturu. Stereotypizace se projevuje právě jednotným vnímáním všech členů skupiny a je možné ji tímto způsobem narušit. Při spolupráci dochází k přeměně z vnímání odlišností mezi kulturami na společné úsilí, které obě skupiny spojuje. Velmi podstatná je v boji proti předsudkům podpora kontaktu s jinou skupinou od rodiny a nejbližšího okolí.

2.4 Proces začleňování v kontextu ČR podle údajů MV ČR

Podle údajů z Ministerstva vnitra České republiky je v problematice mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany v České republice jednatelem legislativních a s nimi

spojených realizačních záležitostí právě Ministerstvo vnitra – konkrétně odbor azylové a migrační politiky. Přijímá opatření k podpoře řízené legální migrace a minimalizování migrace nelegální. Povoluje trvalé pobyty cizincům a dále vydává povolení k dlouhodobému pobytu a dlouhodobému vízu.

Do kategorie cizinců s **trvalým pobytem** jsou zahrnovány osoby s povolením k trvalému pobytu (třetí země i občan EU nebo jeho rodinný příslušník).

Kategorie cizinců s **dlouhodobým pobytem** se týká osob, které pobývají v ČR na základě víza k pobytu nad 90 dní, dále na základě povolení k dlouhodobému pobytu a jedinců, jimž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který je občanem EU) a povolení k přechodnému pobytu (rodinný příslušník občana EU který není občanem EU).

Koordinace a realizace „Koncepce integrace cizinců na území České republiky" přešla v roce 2008 do kompetence Ministerstva vnitra, což znamenalo propojení imigrační a integrační politiky. Z koncepce vyplývají opatření týkající se především čtyř základních oblastí:

1. znalost českého jazyka,
2. vzájemné vztahy cizinců a členů majoritní společnosti,
3. socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti,
4. ekonomická soběstačnost cizinců.

Velmi podstatná je spolupráce aktérů ve sféře integrace na lokální a regionální úrovni. Její realizaci umožňují také nově vzniklé emergentní projekty, které slouží k řešení současných či možných krizových situací ve městech s velkým počtem cizinců. Byla zřízena Centra na podporu integrace cizinců zajišťující poradenství a kurzy socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti.

Důležitými projekty MV ČR v rámci migrace jsou:

1. Humanitární projekty, mezi které se řadí Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel,

2. Projekty zahraniční rozvojové pomoci,
3. Migrační projekty,
4. Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců,
5. Rámcový program Solidarita a řízení migračních toků.

Zajímám se především o projekty s pořadovým číslem 2 – 5.

Projekty zahraniční a rozvojové pomoci, kterých bylo realizováno celkem 13, se zaměřovaly na prevenci nelegální migrace, stabilizaci potenciálních migrantů, pomoc při vytváření migrační a azylové infrastruktury a budování kapacit veřejné správy.

Migrační projekty byly uskutečněny 3. Projekt *Preventivní a informační kampaň zaměřená na mongolské pracovní migranty* se uskutečnil s cílem informovat mongolské pracovní migranty o podmínkách na českém pracovním trhu a přibližných nákladech na život v České republice. Dále informoval o tom, jaká mají migranti práva a povinnosti atd. Náplní druhého projektu *Budování kapacit v oblasti migračního managementu Iráku* byly studijní cesty iráckých migračních úředníků do České republiky. Třetí projekt *Letní škola migračních studií* sloužil k prohloubení znalostí o problematice migrace a z toho plynoucího většího pochopení dané problematiky.

Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců byly realizovány celkem 2. *Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi*, který poskytuje těmto obětem krizovou psycho-sociální nebo zdravotní péči, ubytování, podporu při integraci do běžného života apod. Dalším z cílů je také například motivovat oběti ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a pomoci jim tak k potrestání pachatelů. Druhým byl *Program podpory při potírání nelegální migrace*, který především zajišťuje efektivní spolupráci mezi orgány činnými v trestním řízení a osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví.

Obecný program **Solidarita a řízení migračních toků**, který stanovila evropská komise, podporuje posilování prostoru svobody EU, bezpečnosti a práva.

Leontiyevová a Vávra zpracovali údaje z ISSP 2003 a zjistili, co by měl podle českých respondentů migrant naplňovat, aby v Čechách nebyl vnímán jako cizinec.

Především byla pro úspěšné zapojení do české společnosti respondenty vnímána jako důležitá znalost českého jazyka. Na rozdíl od křesťanského vyznání, které se Čechům zdálo jako méně podstatné.

2.4.1 Studijní a ekonomická aktivita cizinců na území ČR

Z údajů Ministerstva práce a sociálních věcí vyplývá, že se počty studujících cizinců na českých vysokých školách každoročně zvyšují. Ze zemí Evropské unie bylo v ČR zastoupeno nejvíce *studentů slovenské národnosti a to 63,9 %*. Druhou a třetí nejpočetnější skupinou studentů z EU byli Portugalci a jedinci ze Spojeného království. Ze třetích zemí v ČR studovalo nejvíce Rusů, Ukrajinců a Vietnamců. Během roku 2009 se cizinci vzdělávali taky na konzervatořích, vyšších odborných i středních školách.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí zpracovaných Ministerstvem vnitra České republiky z důvodu hospodářské krize mnoho cizinců během roku 2009 změnilo účel pobytu ze zaměstnání na podnikání na českém trhu práce. Nejvíce státních příslušníků bylo mezi podnikali (cizinci) z Vietnamu, Ukrajiny a Slovenska.

3. Pozadí migrace a integrace příslušníků jednotlivých národností

Důvodů migrace mezi prostory určenými státními hranicemi může být celá řada. Poměry v zemích původu respondentů naznačují, že pozadí jejich migrace mohlo být daleko složitější, než si vůbec dovedeme představit. Jejich národy jsou často postižené válkami, velmi špatnými politickými poměry, velkými sociálními nerovnostmi nebo například přelidněním. Tedy podmínkami, které člověku brání prožít důstojný život.

Ve výzkumné části jsem se setkala s respondenty devíti různých národností. V současnosti někteří z nich mohli nabýt českého občanství, ale v době migrace do ČR měli to původní, vztahující se k jejich národnosti. Pět z těchto devíti národností se zařadilo v níže uvedené tabulce podle nejčastějších státních občanství cizinců v ČR vycházející z údajů Českého statistického úřadu.

Prvních 10 nejčastějších státních občanství cizinců pobývajících v ČR k 31. 12. 2009[4]

Pořadí	Státní občanství	Počet cizinců
1.	Ukrajina	131 932
2.	***Slovensko***	73 446
3.	***Vietnam***	61 115
4.	Rusko	30 297
5.	Polsko	19 273
6.	***Německo***	13 792
7.	Moldavsko	10 042
8.	***Mongolsko***	5 745
9.	Bulharsko	6 403
10.	***Spojené státy***	5 941

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra ČR

Celkem občanů EU 137 017

Celkem občanů třetích zemí 295 486

[4] Údaje nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR.

Na základě údajů Českého statistického úřadu jsem dále zpracovala tabulku cizinců podle kategorií pobytu a občanství. Jedinci, se kterými jsem se setkala během interview, měli (minimálně v době migrace do ČR) jedno z občanství uvedených v tabulce. Přikládám ji kvůli většímu vhledu do situace, ve které se cizinci daných národností nachází.

Cizinci podle kategorií pobytu a občanství k 31. 12. 2009

Státní občanství	Celkem	Pobyt na 12 měsíců a více	z toho trvalý pobyt	Azyl	Víza nad 90 dní
Celkem cizinci	**169 821**	**167 004**	**76 454**	**610**	**2 207**
Celkem EU	**89 796**	**89 796**	**32 365**	**0**	**0**
Itálie	2 558	2 558	1 215	-	-
Německo	13 792	13 792	4 416	-	-
Slovensko	73 446	73 446	26 734	-	-
Celkem ostatní země	**80 025**	**77 208**	**44 089**	**610**	**2 207**
Afghánistán	491	266	219	219	6
Arménie	2 118	1 909	1 304	83	126
Bělorusko	4 550	4 101	2 382	243	206
Mongolsko	5 747	5 602	1 736	2	143
Spojené státy	5 941	4 587	2 680	-	1 354
Vietnam	61 178	60743	35768	63	372

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, Odbor azylové a migrační politiky (MV ČR)

3.1 Afghánská národnost

Nahlédnu pouze do moderní historie Afghánistánu, která je plná válek a občanských nepokojů. Jak uvádí Báborský v Afghánistánu se měly údajně nacházet základny organizace angažované v událostech z 11. září 2001, kdy došlo k napadení amerického území. Od té doby až do současnosti na afghánském území operují americké a spojenecké jednotky. K zahájení jejich postupného stažení by mělo dojít až v červenci roku 2011.

Z údajů Ředitelství služeb cizinecké policie, Odboru azylové a migrační politiky (MV ČR) zpracovaných Českým statistickým úřadem vyplývá, že jsou příslušníci afghánské národnosti 3. nejpočetnější skupinou azylantů v ČR. K 31. 12. 2009 byl

udělen azyl 219 příslušníkům afghánské národnosti. Mnoho Afghánců rovněž využívá stipendijní program na českých školách.

Počty azylantů podle státního občanství k 31. 12. 2009

Pořadí	Státní občanství	Azyl
1.	Rusko	400
2.	**Bělorusko**	243
3.	**Afghánistán**	219
4.	Rumunsko	122
5.	Irák	108
6.	Kazachstán	95
7.	**Arménie**	83
8.	Ukrajina	83
9.	**Vietnam**	63
10.	Myanmar	57

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, Odbor azylové a migrační politiky (MV ČR)

Vlny migrantů z Afghánistánu nemají podle Petra Pelikána (In Šišková, 2001) Českou republiku za cíl své cesty. Jejich putování směřuje dál do západní Evropy mezi tamní afghánské komunity. Natrvalo se z nich v ČR usadí jen mizivé procento. Tito Afghánci pak žijí rozptýleně. Nevytvořili zde vlastní komunitu. To částečně dokládá i fakt, že afghánská národnost vůbec není uvedena v tabulkách zpracovaných podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí Českým statistickým úřadem týkajících se zaměstnanosti cizinců v ČR.

Zaměstnanost cizinců podle státní příslušnosti k 31. 12. 2009

Země	Zaměstnaní cizinci celkem
Celkem	**162 446**
Celkem EU	**113 928**
v tom:	
Slovensko	108 057
Německo	4 415
Itálie	1 456
Ostatní země celkem	**48 518**
z toho:	
Vietnam	39 260
Mongolsko	4 493
Spojené státy	2 310
Bělorusko	1 621
Arménie	834

Pramen: MPSV ČR, MPO ČR

Podle údajů Českého statistického úřadu čerpajícího z pramenů Ředitelství služeb cizinecké policie, Odboru azylové a migrační politiky (MV ČR), byli jedinci s afghánským státním občanstvím k 31. 12. 2009 nejméně početnou skupinou s trvalým pobytem na území České republiky.

V Afghánistánu vedle sebe žijí desítky etnik, mezi kterými podle Pelikána (In Šišková, 2001) nevede zřetelná hranice. S tím je spojená národnostní a jazyková heterogenita. Z evropských jazyků je zde nejrozšířenější znalost ruštiny a angličtiny.

Co mají Afghánci společného, je islám. Téměř pro všechny hraje v životě rozhodující úlohu a vše ostatní se mu podle Marka podřizuje. Dále obyvatele Afghánistánu spojuje zemědělství, kterému se věnují přibližně čtyři pětiny obyvatel. Asi desetina Afghánců dokonce nemá žádné trvalé obydlí. Žijí jako kočovníci.

3.2 Vietnamská národnost

Buryánek uvádí, že Vietnamci migrují do České republiky především z ekonomických důvodů vzhledem k nízké životní úrovni ve Vietnamu, která v některých

případech hraničí s hladověním. Tato země je považována za zemědělský stát, z jehož produktivních obyvatel pracuje 63% v zemědělství a 13% v průmyslu. Ve městech žije pouze 21% obyvatel. Kulturní i hospodářský život v zemi ovládá komunistická strana. Za kritiku stávajícího systému jsou obyvatelé Vietnamu posíláni do ´´převýchovných´´ táborů, ve kterých se dodnes praktikuje mučení. Ve velké míře jsou zde stále porušována základní lidská práva. Dalším problémem je, že se zde i při zcela běžných úředních úkonech nevyhnete korupci.

Vietnamské chování se v některých rysech často liší od našeho. Jedním z příkladů je vnímání úsměvu na tváři Vietnamců. „V kontextu nepříjemné situace nebo v nesnázích chce mluvčí zmírnit fakt, že svými problémy obtěžuje. Úsměv často vyjadřuje omluvu také v případě, že dotyčný nerozumí projevu mluvčího" (Kocourek, In Šišková, 2001, s. 102). Tito Asiaté tedy neradi hovoří veřejně o svých problémech, protože mají pocit, že by jimi druhého obtěžovali.

Našlo by se mnoho dalších odlišností v chování. Za všechny bych mohla jmenovat podle Kocourka (In Šišková, 2001) velkou pohostinnost, rozdíly v citovém vnímání, které hraje v životě Asijců větší roli. Při rozhovoru pro ně bývá nepříjemný přímý pohled do očí. Smrkání do kapesníku je vnímáno jako neslušné. Mlaskání při jídle naopak jako vhodné chování. I podávání rukou probíhá jinak, než jsme zvyklí. Druhá ruka přikryje a stiskne obě první podávané ruce. Nelze se tedy divit, že v České republice zažívají příslušníci vietnamské národnosti kulturní šok.

Petra Dostálová (In Dudková, 2009) a většina autorů zabývajících se problematikou vietnamské menšiny na území ČR uvádí, že význačným rysem je její izolovanost a uzavřenost. Vietnamský národ má svůj typický lidový charakter. Jednou z nejdůležitějších životních hodnot je pro něj udržování kladných vztahů s širokým příbuzenstvem. Příčinami izolovanosti je tedy především tíhnutí k tradičním hodnotám a k silným vazbám v rodinných, sousedských a krajanských vztazích. Dále je zde významná potřeba starších jedinců postarat se o ty mladší či níže postavené, z čehož vyplývá téměř permanentní pracovní nasazení.

Podle Buryánka musí o povolení k pobytu většina Vietnamců příchozích v posledních letech žádat každý rok znovu. Jejich soužití s českým národem je tedy také

ovlivněno skutečností, že pobyt na našem území je pouze dočasný a pro některé jedince krátkodobý.

V současné době se diskutuje o tom, že by se Vietnamci chtěli stát oficiální národnostní menšinou. Jak uvádí Jiřička, jsou dnes třetí nejpočetnější skupinou cizinců na našem území.

3.3 Běloruská národnost

Od roku 1994 do současnosti vládne Běloruské republice jediný prezident Alexandr Lukašenko. Růžička se domnívá, že má díky změnám v ústavě, o které se sám zasadil, takřka neomezenou moc. „Zákony jsou přijímány, dodržovány a porušovány podle momentální potřeby režimu. Legislativa je chaotická, což vytváří blahodárnou půdu pro korupci úředníků a soudců" (Růžička, 2011, s. 1). Alexandr Lukašenko tedy nastolil v Bělorusku režim diktatury, zřejmě poslední v Evropě. Veškeré opoziční protesty bývají brutálně potlačovány policií a oponenti z politických důvodů zavíráni do věznic.

Prezident Lukašenko má pod kontrolou 95 % sdělovacích prostředků. Jak uvádí Buryánek, může díky tomu manipulovat s informacemi týkajícími se oponentů, nebo hospodářské situace v zemi. Kdykoliv může kohokoli obvinit v podstatě z čehokoliv a dotyčný nemá možnost se bránit. Dále v Bělorusku funguje praxe tzv. telefonického soudu. Soudce se spojí s prezidentskou kanceláří, kde mu sdělí, jak má rozsudek vypadat.

Do České republiky proto přichází většina příslušníků běloruské národnosti z politických důvodů - „někteří byli vystaveni pronásledování, pro své politické názory neměli možnost vykonávat své povolání, resp. studovat na vysoké škole, některým dokonce doma hrozila smrt." (Buryánek, 2002, s. 433)

Jak uvádí Buryánek, jedná se především o osoby s vyšším vzděláním a aktivní, které se velmi rychle naučí český jazyk[5] a během krátké doby si je většina z nich schopna najít práci odpovídající jejich kvalifikaci.

K 31. 12. 2009 byli příslušníci Běloruské republiky 2. nejpočetnější skupinou azylantů v ČR. Podle údajů Ředitelství služeb cizinecké policie, Odboru azylové a migrační politiky (MV ČR) zpracovaných Českým statistickým úřadem se jedná o 243 jedinců.

Co se týče ekonomiky Běloruské republiky, funguje zde centrální plánování ekonomiky a kolchozní systém v zemědělství. „Bělorusko je již několik let na samém ekonomickém dně. Pravidelně se stává, že v obchodech několik týdnů nejsou základní potraviny – mléko, vejce, vodka" (Buryánek, 2002, s. 431). Nicméně lidé si je často ani nemají za co koupit. V zemi panuje chudoba, bída a zoufalství.

Podle Růžičky je Bělorusko ekonomicky závislé na Rusku a situace se stále zhoršuje.

3.4 Mongolská národnost

Podle Daniely Bodnárové (In Dudková, 2009) se přibližně 40 % obyvatelstva živí pastevectvím a kočuje. V poslední době však v tomto odvětví nejvíce lidí přichází o práci a mnozí končí v chudinských čtvrtích. Téměř polovina obyvatelstva pak žije v hlavním městě Ulánbátaru. Mongolové opouštějí svou rodnou zemi především kvůli vysoké nezaměstnanosti. V České republice pak většinou pracují u výrobních linek a část vydělaných peněz posílají rodině do Mongolska. Další část výdělku (často nemalou) jsou v některých případech nuceni odevzdat zprostředkovatelské firmě, která jim v ČR pomohla s vyřizováním povolení a sháněním práce.

Především kvůli neznalosti jazyka, ale i institucionálního prostředí České republiky se tato skupina migrantů stává vhodným objektem ke zneužití. Většina Mongolů kvůli

[5] Hlavsa (1999) uvádí, že běloruština je jazykem východoslovanským a čeština západoslovanským. Ve slovní zásobě i v mluvnické stavbě obou jazyků se projevuje příbuznost.

cestě do Čech prodá svůj majetek a ještě se z důvodu vysokých poplatků za vízum a poplatků za zprostředkování práce zadluží. Na případnou cestu zpět tak mohou na dlouhou dobu zapomenout, jak uvádí Jelínková.

Větší část příslušníků mongolské národnosti zde uplatnění najde, jak už jsem zmínila výše, především u výrobních linek. Jelínková se domnívá, že se pouze malé procento z nich setká se solidním zaměstnavatelem. Většina z Mongolů má pak zkušenost s vydíráním od zprostředkovatele práce, pracovním vykořisťováním a nezřídka i ocitnutím se v ilegalitě.

Co se týče politické situace v Mongolsku, Bodnárová (In Dudková, 2009) tvrdí, že je v současnosti poměrně stabilní. Mongolská republika přechází ze sovětského modelu centrálně plánované ekonomiky ke kapitalismu. Tomuto procesu ovšem brání korupce a časté změny vlády.

Co je pro Mongoly typické a tradiční? Liknavý postoj k času a dennímu režimu, často jim bývá vyčítána lenost. Přestože je v Mongolsku mnoho rodin živořících na pomezí lidských podmínek, jsou to lidé velmi pohostinní (podle Grollová, Zikmundová, 2000).

3.5 Arménská národnost

Hlavními důvody k migraci občanů Arménské republiky jsou nepříznivá politická a ekonomická situace v zemi. Po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 došlo v zemi ke změně plánovaného hospodářství v tržní a s tím vyvstaly nové problémy. Hospodářství je nyní málo výkonné a lidé zde často žijí pod hranicí chudoby. Problém v Arménii představuje také nedostatečná ochrana lidských práv a občanských svobod, jak uvádí Dudková. Jedná se například o blokování přístupu na různé internetové stránky nebo bránění svobodnému shromažďování.

Tabulky míry korupce a svobody podle Hospodářských novin:

Míra korupce 2008 (pořadí zemí)	
ČR	45.
Gruzie	79.
Arménie	99.
Ázerbájdžán	150.

Zkoumáno bylo 180 zemí světa. Zdroj: Transparency International

Míra svobody 2008 (umístění v ratingu)		
1 = nejvyšší míra svobody, 7 = nejnižší míra svobody		
	politická práva	občanská svoboda
ČR	1	1
Gruzie	4	4
Arménie	5	4
Ázerbájdžán	6	5

Zkoumáno bylo 193 zemí světa. Zdroj: Freedom House

Analytik Asociace pro mezinárodní otázky uvádí, že se Arménie od počátku 90. let nachází ve válečném stavu a to kvůli sporu o Náhorní Karabach.

Válečné konflikty logicky vyvolávají vlny migrace z území celého Zakavkazska[6]. Podle Dudkové vychází přibližně 20% emigrací z etnického napětí, válečného konfliktu, politické situace a vysoké kriminality. Dále uvádí, že ČR není Armény příliš vyhledávanou zemí. Přesto byli k 31. 12. 2009 příslušníci Arménské republiky 7. – 8. nejpočetnější skupinou azylantů v ČR. Podle údajů Ředitelství služeb cizinecké policie, Odboru azylové a migrační politiky (MV ČR) zpracovaných Českým statistickým úřadem se jedná o 83 jedinců.

Dudková uvádí, že se Arméni vyznačují velkou soudržností s rodinou a v rámci ní dochází k jejich sebeidentifikaci. Vzhledem k tomu, že se Arménská republika nachází na pomezí Evropy a Asie, jsou tito lidé zvyklí na velkou kulturní různost.

[6] Dudková uvádí, že je Zakavkazsko oblast, která pojímá Gruzii, Ázerbájdžán a Arménii.

3.6 Americká národnost

Američané jsou národem tvořeným převážně přistěhovalci z Evropy, Asie, Tichomoří a Latinské Ameriky. Tyto skupiny jsou si většinou vědomy určité sounáležitosti, jak je uvedeno ve Velkém slovníku naučném a/l (heslo Američané).

Faulová uvádí: „každá nová imigrační vlna se setkává s nepřátelstvím těch, kteří přišli dřív. Holanďané v Nieuw Amsterdamu se dívali na anglické přistěhovalce skrz prsty; Angličané nedůvěřovali Němcům, kteří odmítali zaměstnávat Iry; ti zase diskriminovali Rusy a Poláky, již odmítali žít poblíž Vietnamců, a tak dále. Nikdo z těch, kteří ve Spojených státech jsou, nestojí o nikoho nového.“ (Faulová, 2009, s. 11)

Podle Faulové se Američané považují za nejlepší národ na světě a jako důkaz berou, že jsou lidé z různých koutů světa ochotni obrovských obětí, aby se do Spojených států dostali. Většinou tedy nemají potřebu migrovat za lepšími podmínkami mimo Ameriku.

Typickým znakem americké kultury je podle Faulové důraz na vítězství a na úspěch. Je mezi nimi patrný velký individualismus a pouze povrchní neformální vztahy, avšak naoko přátelské.

Průcha prováděl se studenty Filozofické fakulty MU v Brně šetření týkající se sympatií k některým národům. Američané si v něm „vysloužili“ ty nejnižší. Pro názornost přikládám celkové hodnocení, kde stupeň jedna vyjadřuje nejvyšší sympatie a stupeň 5 ty nejmenší.

Slováci	1,6
Francouzi	1,9
Švédové	1,9
Řekové	2
Rakušané	2,6
Poláci	2,7
Rusové	2,9

Němci	3
Vietnamci	3,1
Američané	**3,4**

Typická vyjádření k sympatiím v případě Američanů podle Průchy zněla takto: „U Američanů je mi nepříjemný jejich vlastnický, autoritativní a rádoby nejlepší přístup k řešení světových problémů, kterým nerozumějí, a pak zkazí, na co sáhnou.“ (Průcha, 2006, s. 84)

Další šetření týkající se etnických stereotypů přinesla L. Staňková (2004) a uvádí ho rovněž Průcha. Staňková provedla výzkum se studenty pedagogické fakulty, kteří se měli vyjádřit k vlastnostem Američanů. Nejčastěji se objevovaly ty negativní: tlustý, arogantní, namyšlený, hlupák / omezený, nepříliš vzdělaný. Z pozitivních vlastností uvádí hrdost na svůj národ, sebevědomí a pro Američany tolik typický úsměv.

Ve výzkumné části této diplomové práce jsem se setkala se dvěma Američany, kteří v České republice šířili víru Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů. Faulová uvádí, že Amerika nemá žádné oficiální náboženství, ale je zde možné vyznávat jakékoliv. Najdou se i takové jako Církev zmrtvýchvstání Elvise nebo Náboženství subgénia. Nejvlivnějším náboženstvím zrozeným přímo v Americe je právě výše zmiňovaná Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, známá také jako mormonská, která má v současné době ve světě miliony členů.

3.7 Německá národnost

Německo je jedním ze sousedních států České republiky. Jenkins ho vnímá jako hospodářskou i politickou velmoc Evropy. Podle něj má nyní nejvyšší moc nad Evropou od 40. let minulého století. Tuto skutečnost podtrhuje i hrubý domácí produkt Německa, který se v loňském roce zvýšil o 3,6 procenta. Dalo by se tedy říct, že je pro mnohé státy hospodářským i politickým vzorem.

Vztahy mezi Čechy a Němci výrazně ovlivňují křivdy z minulosti patrné na obou stranách. Zvláště v rozmezí let 1945 až 1989, kdy docházelo mimo jiné k německé okupaci spojené s ponižováním a brutalitou směrem k Čechům, Seibt zmiňuje i českou politiku vyhnání Němců z ČR, která rovněž nebyla zcela humánní a má pro Němce dlouhodobé následky.

Podle údajů z Českého statistického úřadu se od poválečného odsunu Němců jejich počty v ČR stále snižují. Tento jev nastává zejména z důvodů nepříznivé věkové struktury německého obyvatelstva. Osoby dříve se hlásící k německé národnosti stárnou a mladí už jsou natolik asimilovaní, že spíš uvádějí národnost českou. Německé národnostní menšiny dnes najdeme převážně v příhraničních oblastech. Pro názornost přikládám graf vývoje podílu německé národnosti na počtu obyvatel České republiky v období 1921 – 2001 v %. Český statistický úřad do něj zapracoval i údaje z posledního sčítání lidu v roce 2001.

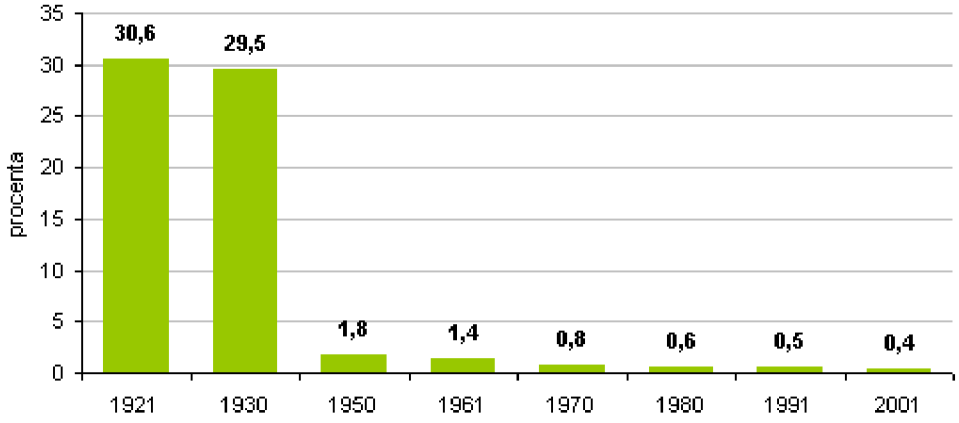

Z údajů Českého statistického úřadu dále vyplývá, že při sčítání lidu v roce 2001 byli Němci třetí nejpočetnější národnostní menšinou v ČR čítající 39 tisíc osob.

Jak uvádí Průcha, Denisa Drabinová (1999) na Filozofické fakultě Ostravské univerzity publikovala výzkum s českou mládeží ve věku od 14 do 18 let týkající se stereotypů ve vnímání našich sousedních národů – Slováků, Rakušanů, Poláků, Němců ale i Maďarů. Němci se umístili v pořadí oblíbenosti národů na 4. místě, jako jedni z nejméně oblíbených. Typické vlastnosti, které jim byly přisouzeny v rámci výzkumu: podnikavost, vzdělanost, výbojnost, pracovitost, chytrost, nacionalismus, rasismus.

3.8 Slovenská národnost

Češi a Slováci spadali od roku 1918 do roku 1992 pod jeden stát – Československou republiku. Jednalo se o „dobrovolný svazek rovnoprávných států českého a slovenského národa, založený na právu sebeurčení každého z nich.“ (Mikule, In Gabal, 1999, s. 51)

Vladimír Mikule (In Gabal, 1999) uvádí, že měli občané obou národností na celém území federativní republiky stejná politická práva. I českého a slovenského jazyka se mělo oficiálně využívat ve stejné míře. Docházelo tedy k přirozené vnitrostátní migraci a prolínání obou národností. V české zemi tak vznikala velmi početná skupina slovenské národnosti.

Mikule (In Gabal, 1999) dále uvádí, že základním problémem státu byl vztah mezi oběma národnostmi, který se po pádu autokratického režimu v roce 1989 ještě více zkomplikoval a vedl k rozpadu československé federace na Českou a Slovenskou republiku. Slovenská národnostní menšina má však v ČR výsadní postavení, které je upraveno dvoustrannou Smlouvou mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrém sousedství, přátelských vztazích a spolupráci.

Podle údajů Českého statistického úřadu vycházejících ze sčítání lidu v roce 2001 je slovenská národnostní menšina v ČR nejpočetnější, ale dochází k výraznému ztenčování jejích řad. Většina osob této národnosti zde má zároveň nahlášený trvalý pobyt a je občanem České republiky. Pro ilustraci přikládám graf vývoje podílu slovenské národnosti na počtu obyvatel ČR v období 1921 – 2001 v %, vytvořený Českým statistickým úřadem.

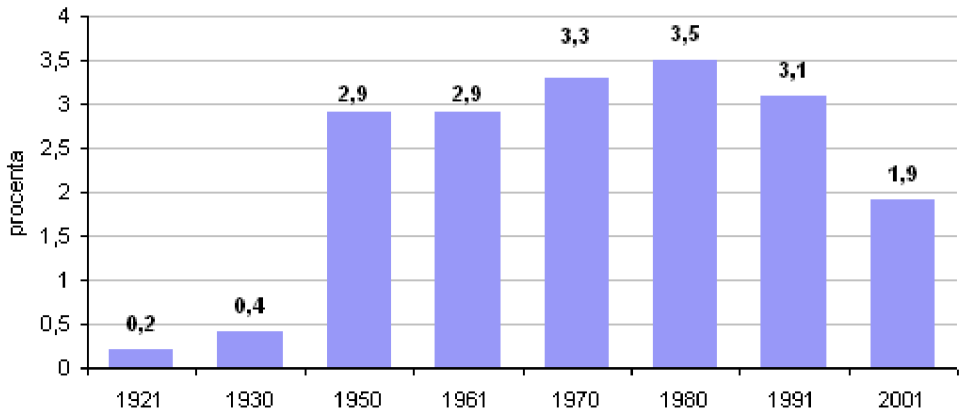

Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že hlavní příčinou úbytku příslušníků slovenské národnostní menšiny byl výše zmiňovaný rozpad federace a zvolení státního občanství Slovenské republiky.

Výzkum Denisy Drabinové z roku 1999 při Filozofické fakultě Ostravské univerzity zahrnoval také stereotypy ve vnímání Slováků, jak uvádí Průcha. Ti zaujali na stupnici podle oblíbenosti 1. místo, jako pro Čechy nejoblíbenější národ. Celkové pořadí: 1. Slováci, 2. Rakušané, 3. Poláci, 4. Němci a 5. Maďaři. Výstupem z tohoto výzkumu bylo rovněž zjištění typických vlastností Slováků. Podle české mládeže jsou přátelští, veselí, mají smysl pro humor, jsou pohostinní, ale se sklony k alkoholismu a závistivosti.

Co se týče ekonomické a politické situace v zemi, jedná se o další podobnost s Českou republikou.

3.9 Italská národnost

Itálie je stejně jako Česká republika jedním ze členů Evropského unie. Podle portálu EU je životní úroveň v tomto evropském společenství obecně jednou z nejvyšších na světě. Jedním z hlavních cílů EU je hospodářský pokrok. Je založena na myšlence jednotného trhu, který umožňuje volný pohyb zboží, osob, peněz a služeb.

Příslušník italské národnosti má tedy o něco jednodušší podmínky pro vstup a pobyt v ČR, než obyvatelé zemí mimo Evropskou unii. Do České republiky ho s největší pravděpodobností nepovede špatná hospodářská situace země, když hrubý domácí produkt Itálie převyšuje ten náš.

Podle údajů Českého statistického úřadu čerpajícího z pramenů Ředitelství služeb cizinecké policie, Odboru azylové a migrační politiky (MV ČR) byli jedinci s italským státním občanstvím k 31. 12. 2009 druhou nejméně početnou skupinou s trvalým pobytem na území České republiky.

Co je pro Italy typické? Z výzkumu Pettigrewa et al. (1982, In Leontiyeva, Vávra, 2009) vyplynulo, že jsou muzikální a umělecky založení.

Průcha uvádí výzkumné šetření L. Staňkové (2004) týkající se etnických stereotypů. Studenti pedagogické fakulty v něm měli mimo jiné prezentovat, jaké vlastnosti vnímají u Italů. V tomto případě uváděli převážně vlastnosti pozitivní.

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

4. Kvalitativní výzkum

V kvalitativně orientovaném výzkumu se podle Švaříčka pracuje především se slovy a textem. Data z rozhovorů, pozorování a z dokumentů jsou analyzována a interpretována hledáním sémantických vztahů mezi nimi a spojováním deskriptivních kategorií do logických celků.

„Kvalitativní výzkum uvádí zjištění ve slovní (nečíselné) podobě. Jde o popis, který je výstižný, plastický a podrobný" (Gavora, 2000, str. 31).

Chráska (2006) uvádí, že filozofickým základem kvalitativního výzkumu je fenomenologie zdůrazňující subjektivní aspekty jednání lidí. Z toho důvodu kvalitativní výzkum připouští existenci více realit.

Výzkumníkovi jde především o hlubší proniknutí do situací, ve kterých vybraní jedinci vystupují, jak uvádí Gavora. Snaží se s nimi sblížit a porozumět jim. Zajímá se spíše o jeden konkrétní případ a následně o jeho podrobný popis. Odhaluje nové skutečnosti a z nich vytváří nové hypotézy. Z toho vyplývá, že se jedná o konstrukční typ výzkumu.

Podle Švaříčka je kvalitativní výzkum založený na indukci neboli usuzování, jehož závěry překračují informace obsažené v datech a mají podobu obecného univerzálního charakteru. Kvalitativní metodologie nepopisuje všechny možnosti, ale má spíše pravděpodobnostní povahu. Využitím principu opakování dochází k přijetí určitého obecného pravidla. Bývají zde využity i jiné metody logického usuzování jako jsou abdukce, při které spojujeme jednotlivost s celkem, a dedukce - logické odvozování na základě opakování.

4.1 Cíl a záměr výzkumné části

Ve druhé části diplomové práce prostřednictvím kvalitativní formy výzkumu zjišťuji, jaké byly motivy cizinců k příjezdu do České republiky a jaké zkušenosti s Čechy nasbírali během prvních měsíců pobytu na našem území. Zajímám se o to, jak se cizinci v Čechách vyrovnávají s kulturními odlišnostmi a dále o názor cizinců na českou kulturu.

=> Zjistit motivy cizinců k příjezdu do ČR a názor cizinců na českou kulturu. Odhalit způsob vyrovnávání se cizinců s kulturními odlišnostmi.

4.2 Výzkumná metoda

Pro zjištění motivů k příjezdu do ČR, osobních zkušeností cizinců s pobytem na našem území a jejich subjektivního pohledu na většinovou společnost v Čechách se mi jevila jako nejvhodnější kvalitativní výzkumná metoda individuální strukturované interview s otevřeným typem otázek.

4.2.1 Interview

„Interview je výzkumnou metodou, která umožňuje zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů respondentů. U interview můžeme sledovat i některé vnější reakce respondenta a podle nich potom pohotově usměrňovat další průběh kladení otázek" (Skalková a kol., 1983, In Gavora, 2000, s. 92).

Vzhledem k tomu, že interview dává badateli poměrně velkou volnost při dotazování, používají se přednostně typy otevřených otázek. Jak uvádí Gavora, je možné pracovat i s otázkami uzavřenými a polouzavřenými.

Podle počtu zúčastněných osob rozlišujeme interview individuální a skupinové. Interview dále dělíme na strukturované, nestrukturované a polostrukturované. U strukturovaného interview tazatel postupuje podle přesně připraveného textu, kde jsou

konkrétně určeny formulace otázek a jejich pořadí. Tazatel k otázkám nepřidává vlastní komentář, pouze otázky čte a zaznamenává odpovědi respondenta. Nestrukturované interview se více přibližuje komunikaci mezi lidmi. Tazatel si musí předem určit, které informace má od respondenta získat, ale přesná formulace otázek a jejich pořadí podléhá vývoji interview. Polostrukturované interview je kompromisem mezi výše uvedenými typy interview. Respondentům se nabízí k jednotlivým otázkám vždy několik alternativ odpovědí. Navíc se od nich vyžaduje jejich zdůvodnění (podle Chráska, 2007, In Cemperová, 2008).

Gavora uvádí, že se odpovědi respondenta při interview zaznamenávají na magnetofonovou pásku (popřípadě diktafon) nebo se zapisují. Při použití metody písemného záznamu nám může pomoci asistent, nebo tazatel zapisuje odpovědi po jejich doznění, což zdržuje a může vyvést respondenta z rytmu. Dalším způsobem je zapisování odpovědí ve zkratkách, symbolech nebo třeba těsnopisem průběžně.

4.2.1.1 Popis prostředí pro interview

Prostředí pro interview se velmi lišilo v závislosti na možnostech respondentů. Ve většině případů si sami vybírali, kdy a kde se uskuteční. Ne vždy proto nastaly zcela vhodné podmínky. V některých případech dotazovaný nebyl zcela izolován od jiného dění, nebo neměl dostatek času k zodpovězení otázek. Vždy jsem se respondentovi snažila vyjít vstříc, vytvořit uvolněnou a otevřenou atmosféru.

4.2.1.2 Popis sociální stránky interview

Původním záměrem bylo realizovat rozhovory s respondenty, kteří by podle dostupných statistických údajů cizinecké policie o zaevidovaných cizincích na území ČR ke dni 31. 12. 2010 spadali do skupiny cizinců s nejčastějším státním občanstvím v kraji Vysočina. Mezi 5 nejčastějších patří státní občanství Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Mongolska a Moldavska. Oslovila jsem proto pracovnice Centra multikulturního vzdělávání v Jihlavě, ve kterém se cizinci soustřeďují, a za jejich podpory se mi podařilo realizovat několik interview přímo v prostorách Centra. Přestože

jsem se sháněním respondentů zabývala již od 7. měsíce roku 2010, z důvodu jazykové bariéry, neochoty nebo nedůvěry ze strany respondentů se mi podařilo získat kusé informace pouze od jednoho zástupce ukrajinské národnosti a moldavskou národnost jsem ve výzkumném souboru neměla zastoupenou vůbec. Proto jsem se rozhodla rozšířit výběr respondentů podle národnosti na neomezený, ale zároveň jsem se snažila o co možná největší kulturní rozmanitost. Kontakty na další cizince jsem většinou získala od kamarádů a známých.

Jako další kritérium pro uskutečnění interview jsem si stanovila rovnoprávné zastoupení mužského i ženského pohlaví. Tuto podmínku se mi podařilo splnit v poměru 6 : 6.

Rozmanitost ve věku respondentů pro mne byla také důležitá. Výzkumný vzorek zahrnuje respondenty narozené od 60. až po 90. léta.

Původní počet dvaceti uskutečněných interview jsem zredukovala na 12 zápisů, které jsem dále zpracovala do výzkumu této diplomové práce. 8 zbývajících interview se mi zdálo až příliš povrchních nebo neúplných, většinou z důvodu jazykové bariéry, proto jsem je z výzkumného souboru zcela vyřadila.

Základní informace o účastnících výzkumu

Kód	Jméno	Národnost	Rok narození	Délka pobytu na území ČR	Délka studia českého jazyka	Pohlaví
A	Asgar	afghánská	1980	9 měsíců	14 měsíců	muž
B	Zergaj	afghánská	1980	3 roky	3 roky	muž
C	Adrine	arménská	1986	16 let	16 let	žena
D	Maral	arménská	1991	16 let	16 let	žena
E	Odval	mongolská	1962	11 let	3 roky	žena
F	Sofia	italská	1975	15 měsíců	20 měsíců	žena
G	Hanns	německá	1973	2,5 roku	3 roky	muž
H	Lan	vietnamská	1965	18 let	18 let	žena
I	Vladimir	běloruská	1982	5 let	5 let	muž
J	James	americká	1990	13 měsíců	15 měsíců	muž
K	David	americká	1990	9 měsíců	11 měsíců	muž
L	Jana	slovenská	1986	5 let	0 měsíců	žena

Jména účastníků výzkumu byla změněna z důvodu ochrany osobních dat.

4.3 Průběh výzkumu

V úvodní části interview jsem se představila a požádala respondenty o spolupráci. Vysvětlila jsem jim, že provádím pedagogický výzkum, a čeho se týká. Poté jsem respondenty ujistila o anonymitě zpracovaných dat a sdělila jim, že jejich spolupráce podpoří vypovídací hodnotu výstupu z interview a v konečném důsledku ovlivní i zpracování mé diplomové práce. Snažila jsem se respondenty motivovat ke spolupráci posílením jejich sebedůvěry. Mluvila jsem s nimi o tom, jak jsou pro mě jejich odpovědi důležité a že si vážím jejich ochoty spolupracovat se mnou.

Někteří z cizinců měli problém porozumět českému jazyku a v plném rozsahu se vyjádřit k položeným otázkám. Brala jsem ohled i na možnou jazykovou bariéru a připravila si otázky zároveň v jazyce anglickém. Pro ty, kteří zcela neovládali ani jeden ze zmíněných jazyků, jsem v otázkách volila jednodušší výrazy, popřípadě některé obraty dodatečně vysvětlila. Otázku jsem přeformulovala tak, aby podstata zůstala stejná.

Při interview s příslušníkem vietnamské komunity jsem se setkala s odlišným typem chování, než na jaké jsem zvyklá z ČR. Během mé úvodní řeči se na mě usmíval a přikyvoval. Chápala jsem to tedy tak, že rozumí, souhlasí a mohu pokračovat kladením otázek. Po položení první otázky však nastala chvíle ticha. Respondent zřejmě vytušil, že jsem se ho na něco ptala a odpověděl: „nerozumím.“ Pokusila jsem se tedy pokládat otázky jednodušeji a pár informací jsem získala. Nicméně tak strohých, že je nebylo možné použít k dalšímu zpracování ve výzkumu.

Snažila jsem se respektovat kulturní odlišnosti všech národností. Například opět Vietnamci jsou v České republice známí svou uzavřeností a izolovaností a jejich odpovědi bývají spíš pozitivně laděné. V některých případech jsem tedy získala pouze velmi povrchní informace.

Na závěr interview jsem všem respondentům poděkovala za čas věnovaný interview.

Základní otázky k interview

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?
2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?
- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?
3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?
4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?
- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?
5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?
6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?
7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?
8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?
9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?
- Proč?
10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

4.3.1 Otevřené kódování interview

K analýze zápisů z interview se využívá otevřené kódování. Studiem získaných údajů, rozebráním na samostatné části a jejich porovnáním zjistím v údajích podobnosti a rozdíly. V této části analýzy se zabývám označováním a kategorizací pojmů (podle Strauss, Corbinová, 1999).

Po shromáždění informací z interview jsem zahájila jejich analýzu. Získala jsem tak celou řadu pojmů, které bylo třeba uvést do vztahů, abych jejich počet zredukovala a dalo se s nimi lépe pracovat. Záznamy ze všech vybraných interview jsem si proto vytiskla a informace v nich barevně rozdělila tak, aby podobné myšlenky, případy nebo události tvořily jakési skupinky, kterým jsem přidělila zástupné jméno. Jednalo se o proces seskupování pojmů neboli kategorizaci.

Základní kategorie v interview:

1. *Dobrovolná migrace aneb do ČR za studiem a za prací*
2. *Problémy se zvládáním českého jazyka aneb překonávání bariér*
3. *Odhalené ženy v sukních aneb jiná kultura, jiný mrav*
4. *Považují nás za „cikány" aneb tolerantnost Čechů*
5. *Zdáme se uzavření, ale dokážeme být velmi vstřícní*
6. *Češi málo drží pohromadě*

4.3.1.1 Dobrovolná migrace aneb do ČR za studiem a za prací

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Studium v ČR	podružné
Migrace kvůli práci	častá

Pro všechny účastníky výzkumu byla migrace do České republiky dobrovolná. Respondenti opouštěli svou vlast kvůli zaměstnání, studiu nebo sjednocení rodiny. V některých případech získali stipendium ke studiu v ČR, ale kdyby si mohli vybrat, raději by volili jinou zemi, kde by neměli problém se zvládáním jazyka. Studium v ČR pro ně tedy nebylo prioritou.

„Protože jsem byl nadaný student, dostal jsem stipendium a tedy možnost studia v České republice. Mám rád Českou republiku, ale raději bych si vybral nějakou zemi, kde se mluví anglicky." (A, 1/2010)

Za studiem do ČR cestovali cizinci narození v 80. a 90. letech.

Ve většině případů respondenti opouštěli svou vlast kvůli pracovním příležitostem na českém trhu. Pro lepší ekonomické podmínky nebo z náboženských motivů.

„U nás v Arménii byla hospodářská krize, tak jsme chtěli s rodinou jen na půl roku vycestovat za prací do ČR, než by se uklidnila situace u nás doma." (C, 1/2010)

„Byly mi tři roky, když jsme se sem s mojí rodinou přistěhovali. Naši zde hledali práci a lepší život. Z Arménie utekli před bídou." (D, 1/2011)

„Dobrovolná mise pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů." (K, 1/2010)

4.3.1.2 Problémy se zvládáním českého jazyka aneb překonávání bariér

Vlastnosti	**Dimenzionální rozsah**
Problém s jazykovou bariérou	řešitelný
Předsudky ze strany Čechů	patrné
Rozdíly v klimatu	nepodstatné

Jazyková bariéra byla jednoznačně nejčastějším problémem cizinců žijících na území ČR. Většina z respondentů by raději zvolila pro trvalý/dlouhodobý pobyt jinou zemi, kde se mluví anglicky (popřípadě jiným jazykem, který respondent ovládá), aby se tomuto problému vyhnula.

„Mám rád Českou republiku, ale raději bych si vybral nějakou zemi, kde se mluví anglicky." (A, 2/2010)

„Francii, protože umím francouzský jazyk a znám francouzskou kulturu." (F, 1/2011)

Několik migrantů se setkalo ze strany Čechů s předem zformovanými postoji.

„První zkušenost byla dobrá kromě práce. Tam to bylo kritické, protože v práci přede mnou bylo pár Němců, se kterými kolegové neměli dobrou zkušenost. Tak byli skeptičtí. Ale po čase už to bylo dobré a v současnosti jsem spokojený." (G, 1/2011)

Rozdíly v klimatických podmínkách se respondenti příliš nezabývali, přestože v některých případech musely být velké. Například jeden z migrantů, který byl zvyklý na prostředí s vysokými teplotami, přijel do České republiky v zimě, kdy se teploty běžně pohybují pod bodem mrazu.

,,Přijel jsem v únoru z Utahu, prakticky z pouště. Byl tu velký teplotní rozdíl. Nemám rád zimu. Češi byli hodní, trpěliví, divili se našemu přízvuku a hodně si nás pletli s Poláky." (K, 2/2010)

4.3.1.3 Odhalené ženy v sukních aneb jiná kultura, jiný mrav

Vlastnosti	**Dimenzionální rozsah**
Kontakt s lidmi stejné národnosti	vyhledávaný
Dodržování tradic země původu	občasné
Pocity z nového prostředí	rozporuplné
První zkušenost s Čechy	komplikovaná
Začleňování do běžného života v ČR	aktivní
Pocit náležitosti do ČR	povrchní

Ať už cizinci mluvili přímo o kulturních odlišnostech či nikoliv, patrné byly téměř ze všech interview. Někteří se s nimi vyrovnávali kontaktem s lidmi stejné národnosti nebo dodržováním svých národních tradic.

„V podstatě jsem okamžitě začal studovat a ve volném čase jsem navštěvoval Prahu, kde mám přátelé stejné národnosti. Také jsem hodně telefonoval s mou rodinou a přáteli."(A, 3/2010)

„Při ramadánu jsem vstával před úsvitem, a když mi zvonil budík, viděl jsem na svých spolubydlících, že z toho nejsou moc šťastní. I když nic neříkali." (B, 1/2010)

Co se týče dojmů z nového prostředí, pohybovaly se na škále od kladných až po negativní.

,,Byl jsem v šoku, že tu chodí odhalené ženy v krátkých sukních. To u nás není. Ženy chodí zahalené v burkách. První den ve škole se učitelka vysmrkala před celou třídou a já si říkal, že asi nebude moc slušná. Druhý den se to opakovalo, tak jsem se

zeptal spolužáků, co to má znamenat. Oni mi vysvětlili, že je to v pořádku. V ČR se to tak dělá." (B, 2/2010)

„Když jsem do ČR přijela studovat, dostala jsem se do kolektivu mladých lidí. Nikdo na mě nepůsobil špatně. Právě naopak – většinou to byli velmi přátelští a vstřícní lidé." (L, 1/2011)

Většina respondentů se první měsíce po příjezdu do České republiky začala aktivně zapojovat do běžného života zde.

„Organizováním pobytu zde (písemnosti, papíry týkající se auta, pátrání po produktech v supermarketu nebo i v jiných obchodech, poslední úpravy v domě) a užíváním místních kulturních možností, návštěvou Telče a Prahy…" (F, 2/2011)

Cizinci, kteří přijeli do ČR v dětském věku, před nástupem do školy, neměli potřebu angažovat se v širší společnosti a zpočátku zůstávali spíše v rodinném kruhu.

„Jelikož jsem neuměla ani jedno slovo česky, tak ze začátku jsem se spíše bavila jen se sourozenci, kteří chodili se mnou do třídy. Ale musím se přiznat, že ***za námi chodili spolužáci a snažili se s námi nějak dorozumět****. A co se týče sousedů, tak jak už jsem se zmínila, byli hrozně milí a ochotní, pomáhali nám s úkoly (převážně úkoly spojené s českým jazykem)." (C, 3/2010)*

„První zkušenost byla dobrá kromě práce. Tam to bylo kritické, protože v práci přede mnou bylo pár Němců, se kterými kolegové neměli dobrou zkušenost. Tak byli skeptičtí. Ale po čase už to bylo dobré a v současnosti jsem spokojený." (G, 2/2011)

Za dobu pobytu na území ČR si cizinci vytvořili k českému národu vztah a promítali ho do téměř celého interview. Dal se vyčíst už z odpovědí na otázky týkající se prvních dojmů a zkušeností s ČR nebo poslední obecné otázky, zda by cizinec chtěl zdůraznit nějakou oblast, o které jsme se bavili. Jeden z respondentů po 16 letech strávených v ČR vypověděl, že s naší národností nemá v podstatě skoro nic společného a nikdy nebude mít pocit, že sem patří.

„Jen bych chtěla říct, že je všechno, o čem jsem tu mluvila, je takové subjektivní. Víte, kdybyste se ptala Rakušana nebo Němce žijícího v ČR, tak asi budou mít jiný pohled, protože toho s vámi mají více společného než já. My Arménci s vámi vlastně nemáme skoro nic společného. Ono záleží na tom, odkud člověk pochází a kde teď žije. Víte, žiji tu docela dlouhou dobu, ale mám pocit, že sem nikdy patřit nebudu. Jelikož jsem byla vychovaná jako Arménka, myslím a chovám se "Arménsky".“ (C, 2/2010)

Z většiny odpovědí respondentů pak vyplýval pouze povrchní pocit náležitosti do ČR. Našli se ale i tací, pro které byl pobyt v ČR jednoznačnou prioritou. Jeden z cizinců například na otázku, jakou jinou zemi by si k pobytu zvolil, odpověděl: *„Jenom Čechy, protože tu mám rodinu. Moje děti tu chodí do školy. Čechy mám moc ráda.“ (H, 1/2010)*

4.3.1.4 Považují nás za „cikány“ aneb tolerantnost Čechů

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Konflikty s občany ČR	občasné
Kulturní bariéry	zřejmé
Rozdílné hodnoty	patrné

Z interview s většinou respondentů vyplývá, že se s občanem ČR nedostali do konfliktní situace, ale o existenci kulturních bariér nepochybují. Pokud ke konfliktu došlo, měl podle tvrzení cizinců souvislost s barvou pleti nebo s náboženským přesvědčením a s ním spojenými zvyky. Očekávala jsem souvislost mezi délkou pobytu cizinců na našem území a počtem konfliktních situací, kterých se budou osobně účastnit, ale nepotvrdila se. Někteří jedinci zde pobývají několik let a do konfliktu se nedostali. Na druhou stranu se našli tací, co v ČR nebyli ani celý rok a konfliktů za sebou měli celou řadu.

„Já osobně ani tak ne, jako moje mladší sestra. Jelikož je tichá a moc nekomunikuje, na základní škole se jí děti posmívaly, kradly jí boty, ***tvrdily, že je cikánka****. Prvně jsem se s nimi šla po dobrém dohodnout, jelikož to mělo ještě horší dopady, profackovala jsem celou třídu a třídní učitelka, která vždy nečinně přihlížela,*

byla dovlečena do ředitelny. Najednou se to začalo řešit, ale po dobrém předtím to nešlo. Pozvali se rodiče všech těch dětí a dostali ultimátum. Buď si to vyřeší sami s nimi, nebo se to bude řešit přes policii. Vše dobře dopadlo." (D, 2/2011)

„Občas klepeme na dveře, a když nám někdo otevře, bavíme se s ním o našem náboženství. V Ostravě nám otevřel jeden muž a ptal se, jestli jsme mormoni, řekli jsme, že ano. Občas nám tak lidé říkají. On odpověděl, ať chvíli počkáme. Vrátil se s pistolí v ruce a řekl, ať už se tady neukazujeme." (K, 3/2010)

„Za celých 5 let, které jsem strávila v ČR, jsem se ani jednou nedostala do konfliktní situace s žádným občanem ČR. Naštěstí." (L, 2/2011)

Názory na existenci kulturních bariér se velmi lišily, veskrze se však pohybovaly na pozitivní úrovni. Ano, kulturní bariéry tu existují, ale … Někteří respondenti si jejich existenci uvědomují, ale osobní zkušenost s nimi nemají. Jiní se s nimi osobně setkali spíš u starší generace. Další vidí problém v náboženství, v původu cizince nebo v umístění v rámci ČR. Mají pocit, že některá města jsou více "zvyklá" na cizince než jiná.

Respondenti vietnamské a mongolské národnosti možnost existence kulturních bariér radikálně zamítli.

„Osobně si myslím, že ano, ale zase záleží kde přesně. Například v Praze, kde žije spousta cizinců už dlouho, tak jsou Češi zvyklí a tam se to tak nějak prolíná. Zato v Jihlavě, kde sice už žije mnoho cizinců, ale i tak Jihlavané ještě na ty cizince nejsou moc zvyklí." (C, 4/2010)

„Kulturní bariéry určitě existují a vždy budou. Samozřejmě mezi Slováky a Čechy jsou tyto rozdíly zanedbatelné. Jsou však jiné menšiny, kde to už neplatí. Kulturních bariér jsem si všimla například u Vietnamců. Značná část z nich neovládala český jazyk. Přesto se často scházeli jen mezi sebou navzájem a málo se začleňovali do běžné společnosti. Jak je to u ostatních menšin, je pro mě těžké hodnotit, protože jsem se s jinými nesetkala." (L, 3/2011)

„Mladí většinou sympatizují s Amerikou. Starší nás nemají moc rádi. Říkají nám – vrať se zpátky do Ameriky." *(J, 1/2010)*

„Na začátku jsem lidem kolem moc nerozuměl. Někteří se mně trochu stranili, vykazovali nedůvěru, ale časem se to změnilo."(I, 1/2011)

Z většiny interview byly patrné rozdílné hodnoty mezi Čechy a migranty.

Dále přikládám nástin podmínek, za kterých jednotliví respondenti přišli do ČR a jejich vyjádření ke kulturním bariérám:

Vladimir (běloruská národnost) se do ČR dostal kvůli studiu na vysoké škole. Motivem většiny příslušníků běloruské národnosti k odchodu do ČR je politická situace v zemi, kde právě z těchto důvodů někteří jedinci nemají možnost studia. Vladimir existenci kulturních bariér připouští.

Asgar a Zergaj (afghánská národnost) přijeli do ČR studovat. Pozadím tohoto rozhodnutí mohlo být například to, že je moderní historie jejich země plná válek a občanských nepokojů. Oba respondenti se shodli na tom, že v českém prostředí pociťují kulturní bariéry.

Lan (vietnamská národnost) přijela do ČR kvůli podnikání, důvodem tohoto rozhodnutí mohly tedy být špatné ekonomické podmínky ve Vietnamu. Kulturních bariér si nebyla vědoma, což se dá podložit faktem, že Vietnamci obecně neradi veřejně hovoří o svých problémech, aby neobtěžovali.

Odval (mongolská národnost) do ČR přijela kvůli práci, jak sama tvrdí. Mongolové opouští svou zemi především kvůli vysoké nezaměstnanosti. Kulturní bariéry podle ní v Čechách neexistují, ale připustila, že měla problémy se zvládáním českého jazyka, který je jednou ze složek kultury.

Adrine a Maral (arménská národnost) se do ČR dostaly v dětském věku společně s rodiči, kteří si zde chtěli najít zaměstnání. V teoretické části práce zmiňuji, že jedním z

hlavních důvodů k odchodu Arménů z jejich rodné země je nepříznivá ekonomická situace. Obě příslušnice této národnosti o existenci kulturních bariér v ČR nepochybují.

James a David (americká národnost) přijeli do ČR šířit náboženskou víru. Z teoretické části práce vyplývá, že Američané obecně nemají potřebu migrovat za lepšími podmínkami mimo Ameriku. Nicméně nejvlivnější náboženství zrozené v Americe – Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů má touhu rozšířit řady svých členů po celém světě a z toho důvodu přijeli i oba Američané. Existenci kulturních bariér oba připouští.

Hanns (německá národnost) se vydal do ČR za svou manželkou, tedy kvůli sjednocení rodiny. Německo je náš sousední stát a příslušníci jeho národnosti v Čechách, díky provázané historii obou států, tvoří oficiální národnostní menšinu. Důvodem k migraci do České republiky ve většině případů není ekonomická ani politická situace, ale spíš kulturní provázanost. Hanns se domnívá, že v ČR kulturní bariéry existují a osobně se setkal s předsudky.

Jana (slovenská národnost) je v ČR kvůli studiu na vysoké škole. Slováci, podobně jako Němci, odchází do ČR převážně z důvodu kulturní provázanosti obou zemí. Kulturní bariéry podle ní existují a vždy budou, ale dále uvádí, že mezi Čechy a Slováky jsou kulturní rozdíly zanedbatelné.

Sofia (italská národnost) do ČR přijela kvůli sjednocení rodiny za manželem. Itálie je natolik rozvinutou zemí, že ji její občané ve většině případů nejsou nuceni opustit za lepšími podmínkami pro život v ČR. Sofia o kulturních bariérách v ČR slyšela a sama se setkala s jazykovou bariérou.

4.3.1.5 Zdáme se uzavření, ale dokážeme být velmi vstřícní

Vlastnosti	**Dimenzionální rozsah**
Přátelskost, laskavost a vstřícnost	velká
Ochota pomoci	druhořadá

Otevřenost	znatelná
Odvaha	nepatrná
Pracovitost	podružná
Uzavřenost a chladnost	značná
Nesoudržnost	patrná
Pomlouvačnost a závistivost	očividná

Cizinci vnímají Čechy vesměs pozitivně. Při prvních setkáních se zdáme uzavření a pro někoho dokonce až chladní, ale když se vzájemně lépe poznáme, dokážeme být naopak velmi vstřícní a přátelští. Pokud některý z respondentů vyjádřil negativní názor, většinou ho doplnil (třeba i při jinak zaměřených otázkách) o nějakou kladnou vlastnost. Často se při interview objevovala myšlenka, že se Češi málo scházejí v rámci rodiny, málo komunikují a drží pohromadě.

,,Pokud mám být upřímná, nemůžu to napsat obecně. Jelikož znám a mám přátele pocházející z celé ČR, musím říct, že například Češi žijící na Moravě a v hlavním městě se od sebe dosti liší. Ale tak z větší části mám pocit, že jste chladnější. U vás funguje spíše kamarádství na nějakou dobu, než pevné přátelství na celý život. Rodina pro vás není tak důležitá jako třeba u nás. Vdám se, a když to nefunguje, tak se rozvedu. A nějak hluboce nad tím neuvažujete. Žijete takovým jednoduchým životem a nepřemýšlíte tak o věcech jako my. Ale zase se mi líbí váš jednoduchý pohled na svět. U nás je to vše ve velkém a tady je přednější jednoduchost. Uvažujete více ekonomicky, než my. A troufnu si říct, že dokonce většina Čechů umí správně využít peníze. A co se týče mého postoje, tak já vás respektuji a mám k vám dobrý postoj." (C, 5/2010)

,,Češi vypadají uzavřeně, ale když je poznáte, jsou velmi vstřícní." (J, 2/2010)

Na otázky jaké názory a postoje máte k Čechům a jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech jsem dostávala podobné typy odpovědí. Daly se tedy zahrnout pod jednu kategorii. Ve výčtu vlastností Čechů opět spíše převažovaly ty pozitivní, ale v hojné míře se objevovaly i pojmy jako závistivost, uzavřenost, nesoudržnost s rodinou, tedy pojmy spíše negativní.

„Je inteligentní, zdvořilý, přátelský, nepořádný, málo se schází v rámci rodiny – nesoudržný s rodinou, málo komunikativní – spíš uzavřený, málo si povídají s cizími. To v Afghánistánu si navzájem cizí lidé povídají na zastávkách například o počasí." (B, 3/2010)

„Je zdrženlivý, když vás nezná. Pokud se mu nelíbíte, ale musí s vámi mluvit, neuvěřitelně se přetvařuje, ale přitom z jeho chování cítíte tu aroganci. Je závistivý." (D, 3/2011)

4.3.1.6 Češi málo drží pohromadě

Vlastnosti	Dimenzionální rozsah
Znalost českých tradic	okrajová
Negativní společenské zvyky	převažující

Na položenou otázku týkající se typických zvyků Čechů jsem dostala dvě skupiny odpovědí. Jedna se zabývala společenskými zvyky a druhá českými tradicemi. Převážná většina respondentů zmiňovala naše negativní společenské zvyky jako nesoudržnost rodiny nebo pití alkoholu. O tradicích naší země mluvili spíše okrajově. Respondent vietnamské národnosti po 18 letech pobytu na území ČR jako jediný nevěděl o našich zvycích ani tradicích nic.

„Málo se scházejí, málo drží pohromadě. V Mongolsku lidé víc drží pohromadě." (E, 1/2010)

„Často chodí do hospody, pracují. Hodně sedí u televize. Mají rádi výprodeje. O víkendech chodí místo do přírody do obchodních center." (I, 2/2011)

„Češi rádi a dobře vaří. Dělají výbornou svíčkovou a vepřo-knedlo-zelo."(J, 3/2010)

„Velikonoční zvyk chození od domu k domu a bití žen, ryby (kapr) na Vánoce, Mikuláš přichází s andělem a čertem…"(F, 3/2011)

4.3.2 Axiální kódování interview

Axiální kódování je „soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje po otevřeném kódování znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi. To se činí v duchu kódovacího paradigmatu, které zahrnuje podmiňující vlivy, kontext, strategie jednání a interakce a následky.“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 70) Co si pod těmito pojmy můžeme představit:

Příčinné podmínky vedou k vzniku určitého jevu.

Jev představuje jakési ústředí, ke kterému mají vztah jednání a interakce.

Kontext je konkrétní soubor podmínek ovlivňujících jednání a interakce.

Intervenující podmínky opět souvisí se strategií jednání nebo interakcí. Usnadňují nebo naopak dělají obtížnější použité strategie v určitém kontextu.

Jednání a interakce jsou strategie vzniklé vztahem k určitému jevu.

Následky jsou v podstatě výstupy z jednání nebo interakce.

Na základě práce s těmito pojmy jsem vytvořila paradigmatický model. Hledala jsem nové vztahy mezi údaji, které vznikly realizací otevřeného kódování, což mi otevřelo cestu k většímu nadhledu na získaná data z interview.

Paradigmatický model

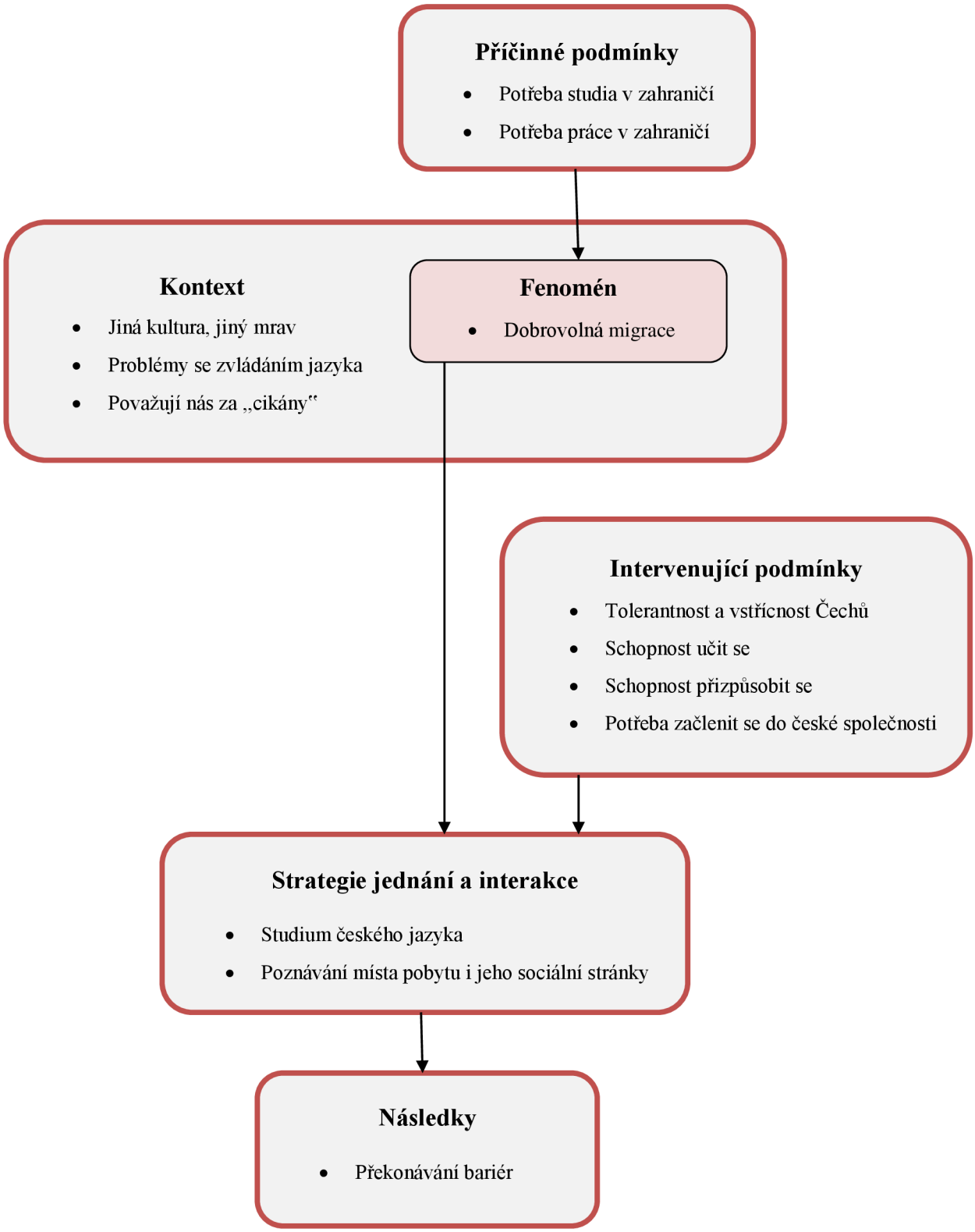

Jak vyplývá ze schématu, jako ústřední jev neboli fenomén výzkumu jsem si zvolila ***dobrovolnou migraci***. Nejčastější příčinnou podmínkou pro tuto migraci byla ***potřeba práce v zahraničí*** a to buď přímo dotazované osoby, nebo někoho blízkého. Dále se jako příčina jevila ***potřeba studia v zahraničí***, i když pro respondenty nebyla prioritní právě Česká republika.

Za kontext ovlivňující veškeré jednání a interakce považuji rozdíly mezi národnostmi, ať už se jedná o ***odlišný jazyk a s ním spojené problémy s jeho zvládáním***, které byly patrné z mnoha rozhovorů, nebo obecně o jiné kulturní vzorce chování a jednání – ***jiná kultura, jiný mrav***. Dalším rozdílem je barva pleti - ***považují nás za „cikány."***

„Tady se hlavně jedná o to, odkud jsou ti cizinci. Například my z dalekého východu toho moc nemáme společného s Čechy a jsou věci, které moc nechápeme. Jak Češi můžou to nebo tamto udělat. Jelikož nám naše kultura, tradice a výchova nedovoluje něco takového udělat." (C, 6/2010)

Studium českého jazyka a ***poznávání místa pobytu i jeho sociální stránky*** jsou strategie jednání a interakce, které migranti využívají a do nichž se běžně dostávají. Dalo by se říci, že minimálně poznávání místa pobytu a sociální stránky Čech je pro ně nevyhnutelné.

„*Bylo mi smutno po rodině, ale píšeme si. Jezdíme tu na výlety vlakem, například do Telče. Telč je krásné město. U nás nemáme vlaky. Jel jsem tu vlakem poprvé v životě."(J, 4/2010)*

Intervenujících podmínek bych mohla jmenovat mnoho, jako nejpodstatnější z nich jsem určila tyto čtyři: ***tolerantnost a vstřícnost Čechů***, ***schopnost učit se***, ***schopnost přizpůsobit se*** a ***potřebu začlenit se do české společnosti***.

Tolerantnost a vstřícnost Čechů k jiným kulturám se odvíjí od snah státních i nestátních institucí o změnu jejich myšlení plynoucího z uzavřenosti České republiky před přílivem migrantů do roku 1989 a jiných vnitřních zdrojů každého jedince. Tyto instituce se pokouší otevřít myšlení Čechů k větší toleranci a porozumění vůči

cizincům. Z uskutečněných interview mimo jiné vyplývalo, že po bližším poznání cizinců k nim dokážou být Češi velmi vstřícní.

Jeden z respondentů vyslovil názor týkající se tolerantnosti i vstřícnosti Čechů: *„Podle mě jsou přátelští, nápomocní a respektují cizince." (A, 4/2010)*

Schopnost učit se a přizpůsobit se - vlastnosti, které jsou předpokladem k úspěšné adaptaci jedinců na nové prostředí. Od nich se odvíjí, jak rychle a v jaké kvalitě si dokáže určitý jedinec osvojit kulturní vzorce dané společnosti. Během výzkumu jsem se setkala s názorem, že důležitější než národnost jsou vlastnosti jedince. Schopnost adaptace samozřejmě ovlivňují i jiné faktory a to například fyzická a kulturní blízkost migrantů s většinovou společností, ale vlastnosti jedince rovněž považuji za velmi důležité.

„Nevidím rozdíl mezi Čechem, Slovákem nebo kýmkoli jiným. Na národnosti vůbec nezáleží. Důležitější je povaha a vlastnosti jednotlivce." (L, 4/2011)

Touha začlenit se do českého prostředí je rovněž důležitým faktorem úspěšné adaptace. Pokud si jedinec nepřeje být integrován, nedá se s tím nic dělat. Při interview jsem se setkala i s jedinci, kteří si proces začleňování vyloženě užívali.

„Bylo to fajn, noví lidé, nový jazyk, nové zkušenosti ... Užíval jsem si to." (I, 3/2011)

Jako hlavní následky v rámci axiálního kódování jsem identifikovala **překonávání bariér.**

4.3.3 Selektivní kódování

Jedná se o integraci vytvořených kategorií do ucelené teorie. Selektivní kódování je velmi podobné axiálnímu, ale posouvá ho dál do abstraktnější úrovně, jak uvádí Strauss a Corbinová. Axiálním kódováním jsem si tedy v podstatě vytvořila základ, který bylo třeba dále systematicky rozvinout.

Sestavila jsem příběh o ústředním jevu výzkumu, ke kterému jsem uvedla do vztahu pomocné kategorie.

4.3.3.1 Příběh

Důvodů migrace mezi státními hranicemi může být mnoho. Z uskutečněného interview však vyplývala především migrace za lepšími ekonomickými podmínkami a sjednocení rodiny. Do České republiky někteří jedinci vycestovali i proto, aby zde mohli šířit svou víru, své náboženské přesvědčení, nebo prostě jenom vystudovat.

Migrace je celosvětovým fenoménem, který provází člověka celou jeho historií. Avšak právě Česká republika byla po dlouhou dobu jednou ze zemí s uzavřenými hranicemi. Příliv migrantů se nás tedy téměř netýkal. Až po roce 1989 začali Češi sbírat zkušenosti s větším počtem národností, jejich rozdílnými hodnotami, tradicemi i jiným způsobem komunikace. Je tomu již přes dvacet let, přesto jsou podle výsledků interview předsudky k cizincům ze strany Čechů stále patrné.

Některé z národnostních či etnických menšin pobývajících na našem území jsou nám ve vnějších znacích vcelku podobné. Až v momentě, kdy se s nimi dostaneme do interakce, se projevují odlišnosti. Pocítíme, že naše kultura[7] je jiná. Naše hodnoty, vnímání, komunikační styl jsou rozdílné. Z interview s většinou respondentů vyplynulo, že o existenci kulturních bariér mezi Čechy a migranty nepochybují. Někteří jedinci se setkali s nedůvěrou u starší generace a mluvili o ní právě v souvislosti s kulturními bariérami. Z období komunismu českému národu podle Šiškové zůstaly handicapy v podobě individuální i institucionální nezkušenosti s imigrací. Ta se logicky projevuje právě u starší generace, která má komunistické myšlení více zažité. Jak jsem již uvedla, respondenti vietnamské a mongolské národnosti možnost existence kulturních bariér zcela odmítli, přestože o kulturních odlišnostech mezi Čechy a těmito národnostmi pochybovat nelze.

[7] Sartori nevnímá pojem „kultura" pouze jako kulturní tradici v obvyklém slova smyslu, ale zahrnuje pod něj i jazykovou, náboženskou, etnickou i sexuální identitu.

Jeden z respondentů uvedl zajímavý názor. Podle něj jsou kulturní bariéry podmíněné původem cizince nebo jeho umístěním v rámci ČR. Má pocit, že některá města jsou více „zvyklá" na cizince než jiná.

Do konfliktní situace se s občanem ČR dostala jen malá část z respondentů. Dva migranti z Arménie měli zkušenost s označením „Romka" a s tím spojeným negativním chováním ze strany Čechů. Tento titul si s největší pravděpodobností vysloužili kvůli barvě pleti podobné Romům. Viktor Sekyt (In Šišková, 2001) se domnívá, že soužití mezi Čechy a Romy na území ČR je velmi problematické. Jedná se o nevyřešené křivdy z minulosti a s nimi spojené předsudky. Tito Arméni se tedy v podstatě připletli do sporů, které se jich netýkali. Ze strany Čechů jim byla mylně určena národnost a tím pádem i přisouzené vlastnosti[8] někoho jiného. Od toho se potom odvíjely zmiňované problémy.

Konflikty s Čechy se také odvíjely od náboženského přesvědčení migrantů. Měla jsem možnost uskutečnit interview se dvěma mormony[9], kteří přicestovali do Čech z Ameriky. Ti se dostali jednak do slovního sporu skrze otázky náboženství, ale také jim bylo pravděpodobně kvůli špatné předchozí zkušenosti vyhrožováno násilím. Respondenti ani neměli možnost se vyjádřit a už k nim český občan zaujal negativní postoj a podpořil ho výhružkou.

Další z respondentů, tentokrát afghánské národnosti, se dostal do nepřímého konfliktu se svými spolubydlícími na ubytovně vysoké školy. Během postního měsíce ramadánu, kdy od úsvitu do soumraku nesměl jíst ani pít, vstával před rozedněním na zvonění budíku a na svých spolubydlících viděl, že jim to vadí. V podstatě tím omezoval jejich potřebu odpočinku. Ráno je vzbudil, i když oni půst nedrželi a vstávat nemuseli.

[8] „Romská menšina má v soužití s Čechy mnoho problémů. Z české strany je jim vytýkána hlučnost, špatné sousedské vztahy, nevzdělanost, nízká kvalifikace, špatná pracovní morálka, lenost, nečestné jednání, agresivita, kriminalita, prostituce." (Sekyt, In Šišková, 2001, s. 123)

[9] Členové Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů, někdy nazýváni mormoni, mají za úkol šířit evangelium Ježíše Krista. Z toho důvodu bývají mladí muži a ženy posíláni církví na rok a půl až dva roky hlásat dobré zprávy evangelia do více než 100 různých národů. (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 2011)

Každého jedince původem z jiného státu, který se rozhodne na určitou dobu (řádově roky) usadit v ČR, čeká složitý proces vyrovnávání se s novými podmínkami pro život a překonávání odlišností týkajících se jazyka, zvyklostí, náboženství či etnika. Jazykové bariéry si byla vědoma většina respondentů a především zpočátku pobytu na našem území pro ně byla problémem, nicméně problémem řešitelným.

Překonat jazykovou bariéru bylo obzvlášť těžké pro migranty narozené v 60. a 70. letech. Těm, kteří se do ČR přistěhovali v dětském věku, se zdály problémy s jazykem minimální. Stejně tak respondentovi slovenské národnosti, jehož řeč je velmi podobná češtině a učit se jí nemusí (podle jeho slov). Příslušníci vietnamské národnosti o problémech s jazykem nehovořili vůbec, přestože češtině téměř nerozuměli a ani se v ní nedokázali vyjádřit v rozvitých větách.

Kulturní odlišnosti mezi Čechy a migranty byly patrné téměř ze všech interview. Každý se s nimi vyrovnával po svém, ale poměrně častým způsobem byl kontakt s lidmi stejné národnosti. I když se o něm někteří respondenti při interview nezmínili, zastihla jsem například Odval (příslušnici mongolské národnosti) v centru multikulturního vzdělávání před hodinou výuky českého jazyka se skupinkou dalších Mongolek. Interview s Lan (vietnamská národnost) jsem uskutečnila přímo ve vietnamském obchodě plném zaměstnanců vietnamské národnosti apod.

Někteří z respondentů se zmiňovali o tom, že během pobytu v ČR stále dodržují tradice země původu. Například výše zmiňované období půstu v měsíci ramadánu.

Začleňování do běžného života v ČR většina respondentů pojala aktivně - učením českého jazyka, poznáváním místa pobytu i jeho sociální stránky. Cizinci, kteří se dostali do ČR v dětském věku, zpočátku spíš zůstávali ve společnosti rodiny a stávalo se, že za nimi chodily české děti a snažily se s nimi nějak dorozumět. Tento typ začleňování bych pojala jako pasivní.

A jak vlastně cizinci vnímali Čechy a české prostředí? Jejich první dojmy se pohybovaly na škále od kladných až po negativní. V době uskutečnění interview, po minimálně 9 měsících a maximálně 18 letech pobytu v ČR se pohled cizinců na Čechy změnil na převážně pozitivní. Zvyky Čechů cizinci chápali buď jako tradice nebo

společenské zvyky. Typické jsou podle nich pro nás spíše ty negativní - pití alkoholu a nesoudržnost rodiny. Tradice české země znali spíš okrajově. Z většiny odpovědí respondentů vyplýval pouze povrchní pocit náležitosti do České republiky.

4.3.3.2 Kostra příběhu

Ústřední jev mezinárodní migrace vytvořený v rámci axiálního kódování jsem po sestavení příběhu viděla v nových souvislostech a rozšířila jsem ho do podoby ***centrální kategorie***:

„Dobrovolná **mezinárodní migrace** aneb interakce s Čechy a její následky.“

Nově vzniklou centrální kategorii jsem pak znovu uvedla do vztahu k již dříve získaným pojmům.

Pojem dobrovolná mezinárodní migrace je velmi zavádějící. Jakoby se každý jeden z respondentů ze dne na den rozhodl, že vycestuje do jiné země za poznáním. Ve skutečnosti je tomu jinak. Jedná se o velmi složitý proces podmíněný různorodými faktory, které vychází především z toho odkud jedinec či skupina emigruje a kam. Podmínky vstupu a pobytu v ČR jsou upraveny zákonem a skrývá se za nimi mnoho povinností. Když už má určitý migrant legislativní část za sebou, povolení k pobytu a jiné administrativní náležitosti vyřízené, čekají ho v České republice další nástrahy a to v podobě kulturních odlišností. Běžně se dostává do interakcí s lidmi, kteří fungují a mají od dětství zažité jiné vzorce chování i myšlení. Tato osoba má potom ideální status k poznání do jaké země se to vlastně přistěhovala a hlavně jací lidé tu žijí. Migrant má totiž to podstatné, co nám chybí – nadhled. To, co je pro nás zažité a zcela běžné, už často ani nevnímáme. Kdežto cizincům některé rozdíly přímo bijí do očí. Proto jsem si vybrala právě je, abych zjistila, jací ve vztahu k nim jsme. Dále jsem se pokoušela charakterizovat proces začleňování cizinců. Výsledky toho výzkumu byly poměrně rozporuplné.

Závěr

Cílem předkládané diplomové práce bylo charakterizovat proces mezinárodní migrace a s ním související jevy. Konkrétně jsem teoretickou část věnovala vymezení pojmu kultura, který jsem v různých souvislostech hojně využívala v rámci celé diplomové práce. Zabývala jsem se převážně jeho pojetím v užších souvislostech. Ve vztahu k projevům chování člověka - jeho zvyklostí, způsobů komunikace a například sdílených hodnotových systémů.

Dále jsem se zaměřila na migraci a s ní spojené pojmy: národ, národnostní menšina, cizinec apod. Setkala jsem se s tvrzením, že nejčastěji migrují mladí dospělí lidé ve věku 18 až 30 let společně s dětmi. To se mi skutečně potvrdilo. 2 respondenti, se kterými jsem se setkala v rámci výzkumu, se do ČR dostali společně s rodiči v dětském věku, 7 jich migrovalo ve výše zmiňovaném rozmezí 18 až 30 let a pouze 3 účastníci výzkumu tuto hranici překročili. Migrační vzorce mužů a žen se v současnosti podle Dudkové téměř neliší. Proto jsem se při realizování výzkumu cíleně zaměřila na rovnoměrné zastoupení obou pohlaví a tuto podmínku jsem splnila.

V teoretické části také objasňuji proces začleňování cizince do nového prostředí, kdy vyvstává problém odlišnosti kultur. Daný jedinec se nejprve snaží zachovat své původní vzorce myšlení a jednání, jenže ty jsou zde neplatné. Jedná se tedy o složitý a dlouhodobý proces **překonávání bariér**.

Kapitola Pozadí migrace a integrace příslušníků jednotlivých národností se zabývala možnými důvody mezinárodní migrace u jednotlivých národností odpovídajících vzorku respondentů. V některých případech poměry zemí původu cizinců naznačují, že pozadí jejich migrace mohlo být velmi složité.

Překonávání bariér vedoucí k integraci může být pro jednotlivé národnosti v různé míře obtížné. To se odvíjí nejen od schopnosti učit se, přizpůsobit se a potřeby začlenění u jednotlivců, od tolerantnosti a vstřícnosti Čechů, ale také od výraznosti kulturních odlišností. V této kapitole jsem tedy přibližně nastínila podmínky, ze kterých jednotliví respondenti přišli do ČR a kulturní odlišnosti.

V druhé části této diplomové práce jsem prostřednictvím kvalitativní formy výzkumu zjistila motivy cizinců k příjezdu do České republiky. Pro každého z účastníků výzkumu byla migrace do ČR dobrovolná. Tito jedinci opouštěli svou vlast kvůli pracovním příležitostem na českém trhu. Pro lepší ekonomické podmínky nebo z náboženských motivů. Dále pak kvůli studiu a sjednocení rodiny.

Zajímala jsem se o to, jak se cizinci v Čechách vyrovnávají s kulturními odlišnostmi. Jednou ze součástí kultury je i jazyk a ten představoval jednoznačně nejčastější bariéru v procesu začleňování respondentů do české společnosti. K překonávání této bariéry cizinci využívali studium českého jazyka. Někteří se s kulturními odlišnostmi vyrovnávali kontaktováním lidí stejné národnosti nebo dodržováním svých národních tradic. Převážně se respondenti po příjezdu do České republiky začali aktivně zapojovat do běžného života zde. Dalším způsobem vyrovnávání se s kulturními odlišnostmi bylo tedy poznávání místa pobytu i jeho sociální stránky.

Zjišťovala jsem také názor cizinců na českou kulturu. Především mě zajímalo, zda pociťují existenci kulturních bariér. Ve většině případů mi sdělili, že ano. U jedinců, kteří tento pocit nesdíleli, jsem však identifikovala problém s jazykovou bariérou. Kulturní bariéry se tedy týkaly i těchto jedinců. Přesto se do konfliktu s občanem ČR většina respondentů nedostala. Jak už jsem uvedla, kultura je v užším pojetí chápána ve vztahu k projevům chování člověka. Několik migrantů se ze strany Čechů setkalo s předem zformovanými postoji – byla zde tedy patrná předpojatost. Z většiny interview pak vyplývaly rozdílné hodnoty mezi Čechy a migranty.

A jak nás cizinci vnímají? Zdáme se uzavření a pro někoho dokonce až chladní, ale dokážeme být i velmi vstřícní a přátelští. Často se při interview objevovala myšlenka, že se Češi málo scházejí v rámci rodiny, málo komunikují a drží pohromadě, převážně se však názory na naší kulturu pohybovaly na pozitivní úrovni. Z výpovědí většiny cizinců vyplýval pouze povrchní vztah k českému národu. Našli se ale i tací, pro které byl pobyt v ČR jednoznačnou prioritou.

Resumé

Diplomová práce s názvem „Cizinec jako zdroj poznání aneb dobrovolná migrace do České republiky“ se zabývá procesem mezinárodní migrace a s ním souvisejícími jevy.

Práce je členěna do dvou hlavních částí – teoretické a výzkumné. Teoretická část vymezuje základní pojmy týkající se kultur, migrace a procesu integrace, které umožňují vhled do následné problematiky. Dále jsou v této části práce nastíněny motivy k migraci příslušníků jednotlivých národností a pozadí procesu jejich integrace do českého prostředí.

Druhá část práce je založena na kvalitativně orientovaném výzkumu. Data získaná pomocí metody individuálního strukturovaného interview s otevřeným typem otázek jsou zpracovaná prostřednictvím otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Na základě provedeného výzkumu jsou pak popsány jednotlivé kategorie, které charakterizují proces mezinárodní migrace a s ním související jevy.

V závěru diplomové práce jsou shrnuty nejdůležitější poznatky z výzkumné části i jejich souvislost s teoretickými východisky práce. Podařilo se zjistit, že pro každého z účastníků výzkumu byla migrace do ČR dobrovolná. Dále, že se cizinci vyrovnávají s kulturními odlišnostmi překonáváním bariér a jejich názor na českou kulturu se pohybuje převážně na pozitivní úrovni.

Seznam literatury

1. BURYÁNEK, Jan, et al. *Interkulturní vzdělávání: Příručka nejen pro středoškolské pedagogy*. 1. vyd. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, 2002. 599 s.
2. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
3. FAULOVÁ, Stephanie. *Xenofobní průvodce: Američané*. Praha: XYZ, 2009. 110 s. ISBN 978-80-7388-156-6.
4. GABAL, Ivan, et al. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1999. 341 s. ISBN 80-86-103-23-4.
5. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
6. GROLLOVÁ, Ivana; ZIKMUNDOVÁ, Veronika. *Mongolové: pravnuci Čingischána*. 1. vyd. Praha: Triton, 2001. 232 s. ISBN 80-7254-079-3.
7. HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 168 s. ISBN 80-7178-198-3.
8. HLAVSA, Zdeněk, et al. *Český jazyk: pro střední odborné školy a studijní obory středních odborných učilišť všech typů (1 - 4)*. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1999. 280 s. ISBN 80-85937-30-1.
9. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
10. CHRÁSKA, Miroslav. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 168 s. ISBN 80-244-1367-1.
11. JANATA, Jaromír. *Agrese tolerance a intolerance*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 220 s. ISBN 80-7169-889-X.
12. JANDOUREK, Jan. *Průvodce Sociologií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2397-6.
13. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník.* 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN 80-7178-535-0.
14. LEONTIYEVA, Yana; VÁVRA, Martin. *Postoje k imigrantům*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2009. 121 s. ISBN 978-80-7330-173-6.

15. *Malá československá encyklopedie. 6., Š-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987. 927 s.
16. MAREK, Jan. *Dějiny Afghánistánu*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2006. 403 s. ISBN 80-7106-445-9.
17. PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: Příručka (nejen) pro učitele.* 1. vyd. Praha: Triton, 2006. 263 s. ISBN 80-7254-866-2.
18. SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005. 134 s. ISBN 80-7363-022-2.
19. SEIBT, Ferdinand. *Německo a Češi: Dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy*. 1.vyd. Praha: Academia, 1996. 464 s. ISBN 80-200-0577-3.
20. STRAUSS, Anselm; CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. 228 s. ISBN 80-85834-60-X.
21. ŠIŠKOVÁ, Tatjana, et al. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
22. ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
23. *Universum. 2., N-Ž*. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 2006. 612 s. ISBN 80-242-1755-4.
24. *Velký slovník naučný a/l: encyklopedie Diderot*. 1. vyd. Praha: Diderot, 1999. 842 s. ISBN 80-902723-1-2.

Seznam pramenů dostupných z internetu

1. Analytik Asociace pro mezinárodní otázky. Arménii vážně hrozí válka na dvou frontách: Krizí zmítaná Arménie se nachází ve sporu se sousedním Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach. *Hospodářské noviny* [online]. 2008 [cit. 2011-04-14]. Dostupný z WWW: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-23139150-armenii-vazne-hrozi-valka-na-dvou-frontach>.
2. BÁBORSKÝ, Lukáš. *Americká vojenská přítomnost v Afghánistánu a její vyhlídky do budoucnosti: stane se Vietnamem 21. století?*. Brno, 2010. 67 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Dostupné z WWW: <is.muni.cz/th/273817/fss_b/Bakalarska_prace_-_baborsky.pdf>.
3. *Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů* [online]. 2011 [cit. 2011-04-09]. Dostupné z WWW: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/informace-o-cirkvi/vira-v-akci.html>.
4. *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/nemecka_narodnost>.
5. *DUDKOVÁ, Lenka, et al. Multi kulti: menšiny v ČR.* 1. vyd. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2009. 149 s. Dostupné z WWW: <http://www.multi-kulti.cz/prirucky.html>. ISBN 978-80-254-5225-7.
6. *Evropa: Portál Evropské unie* [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/index_cs.htm>.
7. *Hospodářské noviny: Zakavkazsko. Není to snadné, ale dá se* [online]. 2008 [cit. 2011-04-2]. Dostupné z WWW: <http://hn.ihned.cz/c1-31784050-zakavkazsko-neni-to-snadne-ale-da-se>.
8. JELÍNKOVÁ, Marie. Česká republika jako ráj pro Mongoly?. *Migrace online* [online]. 15. 1. 2008 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2068493>. ISSN 1803-6589.
9. JENKINS, Simon. *Presseurop* [online]. 2011 [cit. 2011-04-15]. Konec dobrý, všechno dobré. Dostupné z WWW: <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/550831-konec-dobry-vsechno-dobre>.
10. JIŘIČKA, Jan. Čeští Vietnamci chtějí status menšiny, pomoci jim může sčítání lidu. *iDNES: Zprávy* [online]. 2010 [cit. 2011-04-9]. Dostupný z WWW:

<http://zpravy.idnes.cz/cesti-vietnamci-chteji-status-mensiny-pomoci-jim-muze-scitani-lidu-1fs-/domaci.asp?c=A101128_124225_domaci_jj>.

11. *Ministerstvo vnitra České republiky: Odbor azylové a migrační politiky* [online]. 2010 [cit. 2011-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/default.aspx>.
12. RŮŽIČKA, Vlastimil. *Svobodné Bělorusko* [online]. 4. 1. 2011 [cit. 2011-04-01]. Bělorusko v proměnách času. Dostupné z WWW: <http://www.svobodnebelorusko.cz/o-belorusku/belorusko-v-promenach-casu>.
13. ZETÍKOVÁ, Michaela. *Utváření sexuální identity v procesu coming outu u dospívajících gayů* [online]. Brno, 2008. 246 s. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/75618/ff_r/?info=1>.
14. ŽEMLIČKOVÁ, Gabriela. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2008 [cit. 2011-04-9]. Menšiny - základní informace. Dostupné z WWW: <http://www.icm.cz/mensiny-zakladni-informace>.

Přílohy - přepisy interview

1. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Asgar, muž*

Národnost: *afghánská*

Rok narození: *1980*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *9 měsíců*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *téměř 14 měsíců*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Protože jsem byl nadaný student, dostal jsem stipendium a tedy možnost studia v České republice.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

Nerozuměl jsem vůbec česky, ale čeští občané se mi zdáli přátelští a nápomocní.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

V podstatě jsem okamžitě začal studovat a ve volném čase jsem navštěvoval Prahu, kde mám přátelé stejné národnosti. Také jsem hodně telefonoval s mou rodinou a přáteli.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ne, pouze s ruskými a kazachskými studenty.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Samozřejmě, kromě kulturního, náboženského je to také jazyk.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Podle mě jsou přátelští, nápomocní a respektují cizince.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Myslím, že z šedesáti procent jsou tvrdě pracující, dvacet procent je normálně pracujích a dvacet procent je línějších.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Myslím, že je to podobné jako v ostatních zemích, nezaznamenal jsem moc rozdílů.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

Mám rád Českou republiku, ale raději bych si vybral nějakou zemi, kde se mluví anglicky.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne, nic bych nevystihl.

2. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Zergaj, muž*

Národnost: *afghánská*

Rok narození: *1980*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *3 roky*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *3. rok, absolvoval jsem přípravný kurz na Karlově univerzitě, trval 6 měsíců*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Studovat. Dostal jsem stipendium od ČR. Bratr tu byl před 17 lety. Rodina hodně mluvila o tom, jak tu byl šťastný, tak jsem se sem taky chtěl jednou podívat. Byl to můj sen.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Byl jsem v šoku, že tu chodí odhalené ženy v krátkých sukních. To u nás není. Ženy chodí zahalené v burkách. První den ve škole se učitelka vysmrkala před celou třídou a já si říkal, že asi nebude moc slušná. Druhý den se to opakovalo, tak jsem se zeptal spolužáků, co to má znamenat. Oni mi vysvětlili, že je to v pořádku. V ČR se to tak dělá.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Bylo mi hodně smutno po rodině, často si voláme, a měl jsem problémy se zvládáním českého jazyka.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Při ramadánu jsem vstával před úsvitem, a když mi zvonil budík, viděl jsem na svých spolubydlících, že z toho nejsou moc šťastní. I když nic neříkali.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Mladá generace má globální myšlení, je otevřenější jiným kulturám. U starší jsem se setkal s nedůvěrou. Je možné, že to bylo kvůli nutnosti použít jiný jazyk. Že starší generace neovládá angličtinu a má ještě komunistické myšlení.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Jsem tu rád a vážím si místních vztahů se všemi jejich potřebami a nadějemi. Češi jsou lidé číslo 1.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Je inteligentní, zdvořilý, přátelský, nepořádný, málo se schází v rámci rodiny – nesoudržný s rodinou, málo komunikativní – spíš uzavřený, málo si povídají s cizími. To v Afghánistánu si navzájem cizí lidé povídají na zastávkách například o počasí.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

V ČR se moc zvyky nedrží ve městech. Spíš na vesnicích. O Velikonocích obarvíte vajíčka a hodně pijete ☺Hodně lidí tu pije pivo nebo má doma křečka. Taky je tu hodně kapsářů.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

US nebo UK, kvůli jazyku. V Afghánistánu jsem byl učitel anglického jazyka.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

3. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Adrine, žena*

Národnost: *arménská*

Rok narození: *1986*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *téměř 16 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *Teď už snad umím česky dobře, a tak není potřeba se nic učit, ale mám pocit, že mi stačil jen rok (jen první třída na základní škole).*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

U nás v Arménii byla hospodářská krize, tak jsme chtěli s rodinou jen na půl roku vycestovat za prací do ČR, než by se uklidnila situace u nás doma.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

Bylo mi 7 let a upřímně jsem si ani tak moc neuvědomovala, co se děje, než jsem začala navštěvovat základní školu. Pak na základní škole to bylo horší. Ve třídě, kam jsem chodila, bylo vše v pořádku, ale ve škole se na mě dívali jako na cizinku a dokonce jsem byla označena i jako Romka.

Jinak my jsme bydleli na okraji Jihlavy (Staré hory) a tam nás znali všichni a věděli, co jsme zač. Byli na nás hrozně milí a byli jsme středem pozornosti v dobrém slova smyslu.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Jelikož jsem neuměla ani jedno slovo česky, tak ze začátku jsem se spíše bavila jen se sourozenci, kteří chodili se mnou do třídy. Ale musím se přiznat, že za námi chodili spolužáci a snažili se s námi nějak dorozumět. A co se týče sousedů, tak jak už jsem se zmínila, byli hrozně milí a ochotní, pomáhali nám s úkoly (převážně úkoly spojené s českým jazykem).

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Do ČR jsme přijeli koncem dubna a do školy jsme se zapsali až o půl roku později, tak jsme spíš byli doma. Víte, my jsme bydleli v rodinném domku s rodinou mé tety, která má 2 děti. Tak jsme se ze začátku bavili spolu. Později, když jsme začali chodit ven, tak i s dětmi sousedů. Bylo nám dobře a nějak jsem necítila nic negativního. Nebyli jsme odstrčení nebo něco podobného.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ano.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Jak už jsem uvedla, tak na základní škole jsem se párkrát potýkala s tím, že nás někteří považovali za Romy. Chodili kolem nás a vykřikovali, že jsme Romové.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Osobně si myslím, že ano, ale zase záleží kde přesně. Například v Praze, kde žije spousta cizinců už dlouho, tak jsou Češi zvyklí a tam se to tak nějak prolíná. Zato v Jihlavě, kde sice už žije mnoho cizinců, ale i tak Jihlavané ještě na ty cizince nejsou moc zvyklí.
Tady se hlavně jedná o to, odkud jsou ti cizinci. Například my z dalekého východu toho moc nemáme společného s Čechy a jsou věci, které moc nechápeme. Jak Češi můžou to nebo tamto udělat. Jelikož nám naše kultura, tradice a výchova nedovoluje něco takového udělat.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Pokud mám být upřímná, nemůžu to napsat obecně. Jelikož znám a mám přátele pocházející z celé ČR, musím říct, že například Češi žijící na Moravě a v hlavním městě se od sebe dosti liší. Ale tak z větší části mám pocit, že jste chladnější. U vás funguje spíše kamarádství na nějakou dobu, než pevné přátelství na celý život. Rodina pro vás není tak důležitá jako třeba u nás. Vdám se, a když to nefunguje, tak se rozvedu. A nějak hluboce nad tím neuvažujete. Žijete takovým jednoduchým životem a nepřemýšlíte tak o věcech jako my. Ale zase se mi líbí váš jednoduchý pohled na svět. U nás je to vše ve velkém a tady je přednější jednoduchost. Uvažujete více ekonomicky, než my. A troufnu si říct, že dokonce většina Čechů umí správně využít peníze. A co se týče mého postoje, tak já vás respektuji a mám k vám dobrý postoj.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Pomlouvačnost a závist.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Když se řekne zvyky a Čech, tak se mi hned vybaví Velikonoce a Vánoce. Hlavně pomlázka a kapr.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Španělsko, Itálie nebo Řecko.

- Proč?

Mám pocit, že s nimi toho máme více společného než s Čechy.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Jen bych chtěla říct, že je všechno, o čem jsem tu mluvila, je takové subjektivní. Víte, kdybyste se ptala Rakušana nebo Němce žijícího v ČR, tak asi budou mít jiný pohled, protože toho s vámi mají více společného než já. My Arménci s vámi vlastně nemáme skoro nic společného. Ono záleží na tom, odkud člověk pochází a kde teď žije. Víte, žiji tu docela dlouhou dobu, ale mám pocit, že sem nikdy patřit nebudu. Jelikož jsem byla vychovaná jako Arménka, myslím a chovám se "Arménsky".

4. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Maral, žena*

Národnost: arménská

Rok narození: 1991

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *16 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *16 let*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Byly mi tři roky, když jsme se sem s mojí rodinou přistěhovali. Naši zde hledali práci a lepší život. Z Arménie utekli před bídou.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Jenom ten nejlepší. Když jsme byli děti, starali se o nás, dávali nám postele, oblečení, hračky, lásku.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Mamka mi říkala, že jsme vypadali spokojeně. Jen nám občas chyběli příbuzní, které jsme tu v té době neměli.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Já osobně ani tak ne, jako moje mladší sestra. Jelikož je tichá a moc nekomunikuje, na základní škole se jí děti posmívaly, kradly jí boty, tvrdily, že je cikánka. Prvně jsem se s nimi šla po dobrém dohodnout, jelikož to mělo ještě horší dopady, profackovala jsem celou třídu a třídní učitelka, která vždy nečinně přihlížela, byla dovlečena do ředitelny. Najednou se to začalo řešit, ale po dobrém předtím to nešlo. Pozvali se rodiče všech těch dětí a dostali ultimátum. Buď si to vyřeší sami s nimi, nebo se to bude řešit přes policii. Vše dobře dopadlo.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Určitě ano. Ne u všech, ale někteří se nedokáží smířit s tím, že jsou v Čechách cizinci.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Vyrostla jsem zde, takže jsem tu jako doma a jako mezi svými. Můj názor je takový, že jsou zde všechny "druhy" a povahy člověka jako v každém státě všude na světě. Celosvětově je známo, že Češi jsou velmi závistiví. A to si myslím též.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Je zdrženlivý, když vás nezná. Pokud se mu nelíbíte, ale musí s vámi mluvit, neuvěřitelně se přetvařuje, ale přitom z jeho chování cítíte tu aroganci. Je závistivý.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

"Opičit" se po svých rodičích, ať v dobrých, tak i ve špatných věcech.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

Kanadu. Krásná, čistá, vyrovnaná země. Velmi milí lidé, dobré místo pro budování rodiny.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

5. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Odval, žena*

Národnost: *mongolská*

Rok narození: *1962*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *11 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *Český jazyk se učím poslední 3 roky. Před tím jsem neměla moc času. Dcera chodila do ZŠ.*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Tatínek jezdil do Karlových Varů skoro každý rok. Projezdil skoro celou Evropu a nejvíc se mu líbilo tady. Přijela jsem kvůli práci.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

Trošku těžké to bylo, kvůli jazyku. Já neuměla česky, ale Češi hodně pomáhali.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Dobrý.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Trošku těžké to bylo, ale pan Bajer nám sehnal práci. Mongolové za ním byli zvyklí chodit kvůli práci.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ne, já neměla problémy. Hodně hodní byli - Češi.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Ne, jsou hodní.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Jsou hodní, pomáhají.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Je skromný, hodný, tvořivý.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Málo se scházejí, málo drží pohromadě. V Mongolsku lidé víc drží pohromadě.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

Švýcarsko, tam je asi lepší život. Říkají.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

6. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Sofia, žena*

Národnost: *italská*

Rok narození: *1975*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *15 měsíců*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *20 měsíců, ale ještě neumím dost, abych mohla nezávazně konverzovat.*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Můj manžel už tu několik let pracuje.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Přátelští lidé, naši sousedé a kolegové byli velmi milí.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Organizováním pobytu zde (písemnosti, papíry týkající se auta, pátrání po produktech v supermarketu nebo i v jiných obchodech, poslední úpravy v domě) a užíváním místních kulturních možností, návštěvou Telče a Prahy…

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

To opravdu ne.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Slyšel jsem o problémech mezi Čechy a Romy, ale víc o tom nevím.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Přátelští, často velmi plaší lidé. Velmi hodní, když se pokouším říct něco v českém jazyce. Jsou velmi otevření, zajímají se o naši zemi nebo kulturu.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Češi milují svou rodinu. A aby mohli žít v hezkém domě, hodně pracují.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Velikonoční zvyk chození od domu k domu a bití žen, ryby (kapr) na Vánoce, Mikuláš přichází s andělem a čertem…

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Francii.

- Proč?

Protože umím francouzský jazyk a znám francouzskou kulturu.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

7. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Hanns, muž*

Národnost: *německá*

Rok narození: *1973*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *2,5 roku*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *3 roky*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Manželka je Češka, takže jsem přijel za ní, protože ona nechce žít v Německu.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

První zkušenost byla dobrá kromě práce. Tam to bylo kritické, protože v práci přede mnou bylo pár Němců, se kterými kolegové neměli dobrou zkušenost. Tak byli skeptičtí. Ale po čase už to bylo dobré a v současnosti jsem spokojený.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

První dojem byl dobrý, protože jsem poznal svojí nynější manželku.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Bylo to těžké. Nerozuměl jsem českému jazyku, je poměrně těžký.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ne, nedostal.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Ano, ale osobně jsem s tím neměl problém.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Mám dobrý postoj k Čechům, ale myslím si, že si nechají mnoho líbit. Například při reklamacích, dohadovaní s prodejci atd.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Typický Čech má podle mě ke spoustě věcem laxní přístup.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Pijí hodně pivo.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Španělsko.

- Proč?

Pěkné počasí a milí lidé a ještě více laxní přístup než Češi.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

8. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Lan, žena*

Národnost: *vietnamská*

Rok narození: *1965*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *18 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *18 let, ale učím se sama z učebnic*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Kvůli podnikání.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Dobrý.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Podnikáním.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ne.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Ne.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Mají dobrou duši – Češi.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Je dobrý, mám ráda.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Nevím.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

Jenom Čechy, protože tu mám rodinu. Moje děti tu chodí do školy. Čechy mám moc ráda.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

9. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Vladimir, muž*

Národnost: *běloruská*

Rok narození: *1982*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *5 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *Celý pobyt tady, ale mluvil jsem za 4 měsíce.*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Studium na vysoké škole.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Na začátku jsem lidem kolem moc nerozuměl. Někteří se mně trochu stranili, vykazovali nedůvěru, ale časem se to změnilo.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Bylo to fajn, noví lidé, nový jazyk, nové zkušenosti ... Užíval jsem si to.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

Ne.

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

To záleží spíš na lidech, ale myslím, že existují.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Většinu jich mám rád.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Má rád pivo, má rád svou zemi a je na to pyšný.

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Často chodí do hospody, pracují. Hodně sedí u televize. Mají rádi výprodeje. O víkendech chodí místo do přírody do obchodních center.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Nevim.

- Proč?

Nemám s tím tolik zkušeností.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Studentský život pro cizince v Čechách a postoj českých studentů k němu je fajn...

10. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *James, muž*

Národnost: *americká*

Rok narození: *1990*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *13 měsíců*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *15 měsíců*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Dobrovolná mise pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

Vedoucí v církvi mi vybral pro misijní činnost Českou republiku a já ani nevěděl, kde se nachází, jakou se tam mluví řečí. Ale je to pro mě super zkušenost.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Ze začátku jsem se bál.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Bylo mi smutno po rodině, ale píšeme si. Jezdíme tu na výlety vlakem, například do Telče. Telč je krásné město. U nás nemáme vlaky. Jel jsem tu vlakem poprvé v životě.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Dostal jsem se několikrát do konfliktu skrze náboženství. Zvlášť jehovisti s námi chtějí diskutovat o Bibli a občas si nerozumíme.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Mladí většinou sympatizují s Amerikou. Starší nás nemají moc rádi. Říkají nám – vrať se zpátky do Ameriky.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Češi vypadají uzavřeně, ale když je poznáte, jsou velmi vstřícní.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Odvážný, vypadá přátelsky…

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Češi rádi a dobře vaří. Dělají výbornou svíčkovou a vepřo-knedlo-zelo.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Nějakou zemi v Evropě, kde se mluví anglicky.

- Proč?

Kvůli jazyku.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

11. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *David, muž*

Národnost: *americká*

Rok narození: *1990*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *9 měsíců*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *11 měsíců*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Dobrovolná mise pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

Přijel jsem v únoru z Utahu, prakticky z pouště. Byl tu velký teplotní rozdíl. Nemám rád zimu. Češi byli hodní, trpěliví, divili se našemu přízvuku a hodně si nás pletli s Poláky.

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Dobrý.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Organizačně, učením českého jazyka, je těžký.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Občas klepeme na dveře, a když nám někdo otevře, bavíme se s ním o našem náboženství. V Ostravě nám otevřel jeden muž a ptal se, jestli jsme mormoni, řekli jsme, že ano. Občas nám tak lidé říkají. On odpověděl, ať chvíli počkáme. Vrátil se s pistolí v ruce a řekl, ať už se tady neukazujeme.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Kvůli náboženství ano.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Češi vypadají uzavřeně, ale když je poznáte, jsou velmi vstřícní.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Odvážný, vypadá přátelsky…

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Kouření – v Americe kouří spíš starší, je tam větší osvěta, více se proti kouření bojuje…

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

Nějakou zemi v Evropě, kde se mluví anglicky.

- Proč?

Kvůli jazyku.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.

12. INTERVIEW

Jméno a pohlaví: *Jana, žena*

Národnost: *slovenská*

Rok narození: *1986*

Jak dlouho pobýváte na území ČR: *5 let*

Jak dlouho se učíte český jazyk: *Nemusím se učit, rozumím.*

Záznam interview:

1. Za jakým účelem jste přijel/la do ČR?

Studovat na vysokou školu.

2. Mohl/ la byste popsat svoji první zkušenost s Čechy?

- Jaký jste měl/la z tohoto setkání dojem?

Když jsem do ČR přijela studovat, dostala jsem se do kolektivu mladých lidí. Nikdo na mě nepůsobil špatně. Právě naopak – většinou to byli velmi přátelští a vstřícní lidé.

3. Jak jste prožíval/la první měsíce po příjezdu do Čech?

Těšila jsem se ze studentského života a snažila se najít si co nejvíc kamarádů.

4. Dostal/la jste se s občanem ČR do konfliktní situace?

- Pokud ano, mohl/la byste se se mnou o tuto zkušenost podělit?

Za celých 5 let, které jsem strávila v ČR, jsem se ani jednou nedostala do konfliktní situace s žádným občanem ČR. Naštěstí.

5. Existují podle Vás mezi Čechy a minoritními skupinami na území ČR kulturní bariéry?

Kulturní bariéry určitě existují a vždy budou. Samozřejmě mezi Slováky a Čechy jsou tyto rozdíly zanedbatelné. Jsou však jiné menšiny, kde to už neplatí. Kulturních bariér jsem si všimla například u Vietnamců. Značná část z nich neovládala český jazyk. Přesto se často scházeli jen mezi sebou navzájem a málo se začleňovali do běžné společnosti. Jak je to u ostatních menšin, je pro mě těžké hodnotit, protože jsem se s jinými nesetkala.

6. Jaké názory a postoje máte k Čechům?

Nevidím rozdíl mezi Čechem, Slovákem nebo kýmkoli jiným. Na národnosti vůbec nezáleží. Důležitější je povaha a vlastnosti jednotlivce.

7. Jaké vlastnosti má podle Vás typický Čech?

Společenský, komunikativní, pohodlný, ...

8. Jaké jsou podle Vás typické zvyky Čechů?

Turistika na Slovensku a pití piva.

9. Kdybyste si mohl/la vybrat jinou zemi pro trvalý (dlouhodobý) pobyt než ČR, jakou byste si zvolil/la?

- Proč?

USA, protože je to místo mých snů.

10. Chtěl/la byste zdůraznit ještě nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Ne.